

THE GOSPEL OF CHRIST
IN ANGAMI NAGA

by
J.C. CHOATE

KHRISTA DIELIEKEVIU

Translation

RENUOSI & RAZOUHÜ

Published by
THE VOICE OF TRUTH
LOZAPHUHU - 797108
Phek - Nagaland

INTRODUCTION

These lessons were originally prepared with both the individual and class situation in mind. A definite effort has been made to keep the material simple and to the point. Questions have been included to emphasize the major lessons that are to be learned.

The theme for this study book is one of great importance. The Bible teaches that there is one pure gospel but in sharp contrast to that the religious world tells us that there are many gospels. Because of this it is given more important that we study the gospel as set forth in God's word so that we may not only know the truth but that we may be on guard against error.

The gospel message of these lessons, drawn from God's word, represents good news and glad tidings. It is such because it proclaims that Christ died, was buried, and was resurrected, enabling men to obey the commands of the gospel, so that there can be salvation from sin and the hope of eternal life. in a time in which there is so much bad news, so much error, and so much destruction, it is refreshing to know that this salvation is still available in our day.

Please study these lessons with the desire to know God's will. To be sure that what is written is true, compare every statement with the New Testament itself. After careful examination, if you find that it is truth, we would encourage you to believe it and to obey it. Then, truly you will have good news to pass on to your friends.

J.C. Choate
Church of Christ
October 1, 2000

KHRISTA DIELIEKEVIU CAÜKO

			Lha
1.	Kephrtü Puo	..... Khrista Dieliekeviu	1
2.	Kephrtü Kenie	..... Dieliekevi Ketho-u	9
3.	Kephrtü Se	..... Dieliekeviu Kiekelié	15
4.	Kephrtü Dia	..... Dieliekeviu Diezekelié	22
5.	Kephrtü Pengou	..... Dieliekeviu Rtnytkelié	28
6.	Kephrtü Sorou	..... Kepenuopftü nu pelelie	34
7.	Kephrtü Thenyie	..... Kephouma nunu Rtdikelié	41
8.	Kephrtü Theta	..... Khrista Phrakelié	48
9.	Kephrtü Thepftü	..... Kephouma Valieketuo la Dzülukepftü	53
10.	Kephrtü Ker	..... Dieliekeviu Thejako	60
11.	Kephrtü Ker Puo	..... Dieliekeviu pie pu petha kelié.....	67
12.	Kephrtü Ker kenie	..... Dieliekeviu Kekreipuo pupie pethakelié	74
13.	Kephrtü Ker se	..... Dieliekeviu Chakha	82

KEPHRÛ PUO KHRISTA DIELIEKEVIU

(THE GOSPEL OF CHRIST)

Nko Khrista Dieliekeviu ketholeshtü kesau nu va kekra phrtüliete. Kekreimia stü pu ketuo we silieya mu uthuo zorei dieliekevi vatsha pie pupie kie shüwate. Derei Khrista Dieliekeviu-e kedipuo ga? Stü sitoulietketuo la ketholeshtü keze meho vo tuo khe. Paul thukeshü nu, "Ketholeshtü hambie di puya, "kehoupuorei puo pelekeliu thenga chatalie lho". Hau kehoupuorei sa zo, kekreilamonyt Judamia mu Judakemomia kekreikectü puorei jüte; Kepenuopftü stü pete mho Niepuu zo, mu puoe ja phipie puo ki chayakezha kheko tsüya. Kotholeshtüe pukeshü tuoi; kehoupuorei Niepuu za kiekeliu kelalie zotuo". Derei ukoe pele mo liro kikiddi puo kielie ta? Mu uko dielieu si mo ro kimhie di pelalie ta? siro dieliekeviu se pethashü moros kidi uko silie ta? Mu themia ketseshü moro kimhie di deiliekeviu pie pethalie ta? Kethoeshtüe hambie di puya, "Dieliekeviu se kevorko phi kide zivi ga? (Rommiako 10:11-15). Süla dieliekevi la ketho-u liro thedze kevi, unoukemvtü dze, ketho-u, die, die phrahpie kezhtü, mu siedze hakoha zo. thedze kesa kekrei peteko ki khrista dieliekeviu mhie mo.

Dieliekevi hau Jisu Khrista sia keshü khrukelie mu rheilasiekeli. Apostel Paul-e korintianko ki, thu keshünu, "Siro a kezeko, a thiedzü dieliekeviu pupie

niedo kieszü mu niedo stü zelië, tsiu nie kepele stü geinu metei thakeliëü, atsie niedo bu stü dze le lashü nyüuya. A pie niedo pethakeshü stü dieliekeviu zo. Niedo dieliekevi stü thezetsa se bakelië sie, stü la niedo kela reiliete. Simo liro niedo pelëliëketau kemethuo chüte.

Kekreilamonyü a ngukelië mha kezatho-u pie niedo tstüwaketa la; stüstü thiedzü ketholeshü nu thupiekezhü tuoi khrista bu u kephouma la sia, Sidi mia bu puo khruwa, derei ketholeshü nu pukeshü tuoi zha se nhie puo rheilasiete, Puo pitor pengushü mu süsie aposel kerekeniedo pete pengushü. Susie rei puo va puo nunu puo siedzimiako zokecü krie pengou kezie rei pengushü, ssuko kekratsatei rei ba zoluo, derei huomia we siate. Süsie puo Jakob pengushü, mu stüsietsa nu apostelko pete pengushü. Siro thelau nu puo vor a nuo pemo di penuokelië kemhieu rei pengushü. A apostelko donu kecü thou: mia bu a tise apostel puo üdi kielie sükemomia puo zo, kekreilamonyü a thiedzü Kepenuopfü kehovu pechü penyücü la". (Korinteinko kerieu 15:1-9). isi di thushü. Derei kiki di hau bu Dieliekevi üdi pu lievi ta? Kekreilamonyü stü khrista siashü, khruvie na mu rheilasiekelië geinukelalieketu kemertü mu kechachie kethou cha nguliketa la. Paul pu sa keshü, "Dieliekeviu la we a mengaya mo; stüë pelekeliëko pete kelalieketu la kepenuopfü kekuou zo, therieu Judako ki mu Judakemoko la rei zo. Kekreilamonyü dieliekeviu nunu Kepenuopfü mimhie di puo themiako bu puo ze kemezhü chü lalie

shicü pekieshü zokecü la; stü stü sede nunu vo thela ketso kepele geinu zo. Ketholestüthupiekehrü mhiei; "Kepenuopfü mhodzü mezhülieketa mia puoe kepele geinu lhoulatuo" isi" (Rommiako 1:16,17).

Tsie we nko pefe rei teisonhie dieliekevi kedipuo shi stü siliete. Themia kehouporei nko ki stü ketso vor ro we unei di thedze süko ze themia peteko ki kezashtünyü tuoya zo. Süstütoi dieliekevi hau khrista ki nunu rübei kelakelie vorlie kevi zo. Mhanuü nko puo dieko zeli di puo u ngu kemezhie nunu u kelalie ta ükecü kijü,pete nu pupie kiengü tuoya . Hau la Khrista pu kecü, "....Nieko kijü pete nu vo di dieliekevi u pie themia neitüko pethashtüliecie. Themia kehouporei pelelie di dzülepfükeliemia kelalie zotuo; derei themia kehouporei pelekemo-u pejawatuo" (Mark16:15,16).

Kepenuopfü dieliekevi dze ketholeshü nu pu sa kecü we phrükeliie hamhie, "A paul, Jisu khrista dieu mu apostel-u Kepenuopfü dieliekeviu zhapu chüketuo la kedalie mu kielie. Dieliekevi hau thiedzutho kepenuopfue puo siedze kesiko ki pupiezhu, mu kehtoleshtüko nu thupie tuote. Stü puo Nuou Niepu Jisu khrista dze zo: Puo chü puo phou tsatie lesie ro puoe David yie geinu penuolie, ruopfütsatie puo kemesa lesie ro puo kezha kekuo geinu Kepenuopfü Nuou zo ükecü kesia nunu rheilasikelie geinu pekieshtü. puo geinu Kepenuopfü puo tei kevi hau pie a ketsu geinu a bu apostel puo chü kelie stü khrista la zo, rüu a bu seyie neitüko chathapie pelelie mu puo die zeliaketuo la zo. Mu hau

nie Rom nu kebako rei sa. kepenuopfle nieko kepie nie bu rei Jisu khrista vie chülieketuo la zo.

Süla a leshtü thupie nieko Rom nu keba kepenuopfle khriyakezha mu puo themia chütuo üdi kielieketa peteko ki shüya. Kepenuopfü u Puou mu Niepu Jisu khrista bu ngu kemezhie mu nounge se nie tsücie (Rommiako 1:1-7). Paul süu ze kekhedü pula keshü hamlie, "Siro a a thuo zo we a kelhou hau mhatho puo ütuo mo; derei Niepuu Jisu a ketseshü di a bu kepenuopfü u ngumezhie keshü dze dieliekeviu pupie mia kieshtünukectü mhatho-u chü tseishü nyükectü leketuo rübei zo" (Mhakechüko 20:24). Dieca hau geinu sikelie kepenuopfü mu khrista donu kezekevi ba kectü ngulie. Kepenuopfü-e khrista kijü hanu ketsepie dieliekevi khashü. Hau la kepenuopfü dieliekeviu morei khrista dieliekeviu kenie nierei pulie vi we.

Süsieri, zhapuzayie dieliekeviu nko phrülie. Rünyülie, "Pie a pelekeshü die süne, zayiekectü mu thejakepfü kepenuopfü dieliekeviu zo" (Timothi kerieu 1:11).

Süsieri, "Kekreilamonyü hie pie pethayakezha dieliekeviu keviewa ro, süu sü pie kata ketuoko kinu rübei keviewaya kezha zo. Themia süko pele mvüketa, kekreilamonyü kijü hanu ketuo terho kesuou bu uko nou chü pezeiwaketa la zo, puo süko khapie süko bu dieliekeviu nunu kevor kezieu, zayiechü zokectü khrista u Kepenuopfü mhie tou zokectü dze si mu ngulie

kelho chü wate". (Korintiako kenieu 4:3,4). Dieliekeviu se zayie kechtü isi di kieya, kekreamonyü stue Kepenuopfü mu khrista ki nunu vor kelie la.

"Dieliekevi kedi" hau Mathi, Mark, Luk mu johan leshü nu va kekra thushü. "Mia Johan tepie kediechtükewa sie, Jisu Galil nu vorlie di Kepenuopfü kinu kevor Dieliekevi se mia petha. Puo sie, "Peotei touu vor bate, mu Kepenuopfü kedi penuo bate. Nie kephoumako nunu rüreliecie, sidi Dieliekeviu peleliecie idi petha" (Mark 1:14,15). Ha teiki khrista mu kekreamonyü teigei kedi vor taketuo dieliekevi se di pu mia petha vor. stüca pesie moluo, derei cha ba mo di vor taketuo dze pushü kenuo tsa dieliekeviu khrista vor di siashtü khruwie mu rheilasie kelie geinu pupie mia pethakelieko ketho tatükectü silie mu diekhakeshtü süko ze kelie kheko pete kelalie di Niepuu kehau nu morei teigei kedi nu sa lieta (Mhakechtüko 2).

Stisie nko kelakelie dieliekeviu rei phrtüliete. Apostel-e Efasako khristanmia ki pudi sie, "Mu nie rei kethodie Dieliekeviu sikelie ki nie kelalie mu kepenuopfü themia chüliete. Nieko khrista peleliete, mu kepenuopfüte nie bu puo vie chüta ükectü puoe phrapiekehrü kemesa Ruopfü pie nie gei zasi vtüwate" (Efasako 1:13). Hauha thuo kelakelie dieliekeviu sevor shülie. Nko huoki puo we kelalehie mharhtü dieliekeviu ictü rei puya, kekreamonyü Niepuu-e themia bu ka molieketuo la mharhtü pie kelakelie cha thashtüakezha la.

Susie ukenei deiliekivi rei ba luo Rommiako 10:15nu meho lalie. Sūnu, pukectū, "Mu themia ketseshū moro kimhie di dieliekiviu pie pethalie ta? Ketholeshtūe hambie di puya, "dieliekiviu se kevorko phi kiede zivi ga? "Romiako 10:15)."Sūla dojūpfū thaliecie, Kethou se chiepha kemhie nie chie phalie, kemiatho-u se nie mertū keya kemhie chūlie mu kevi chū kewa Dieliekiviu pie petha shtūnu di nie kesekeshū pie nie phikou kemhie chūlie. kehoupūorei kepele se nie zhū kemhie chūpfū tuolie; Kekreilamonyū nie sūu se terhūo kesuou theū tsie tu kevorko bie pemhiealie kevi chūlietuo" (Efesako 6:14-16). Dieliekiviu la - unou kertū, u melou thepfukelie, unou rūu di u kezeko krotho nu vo kelie chūlieya, Khrista-e unou kertūthemiapuo mu puo ketseikevi pie kezekevi nōneu sevorie - kezekevi sūu bu Kepenuopfū ze kezepuo chūlie. Hauha ūse dieliekivi ūdi kieyawe.

Thelatho-u kemertū Dieliekiviu isi kectū rei nko puya. "Siro nieko thiedzū mhakesuoko le, mu chū tuoyakezha la kepenuopfū kinu pecie tuo mu puo ngumvūmia chū tuo. Derei tsie we puo Nuou se la Kepenuopfū nie bu puo khriethomia chūliete., sūu geinu mesamezhū mu kejo kejū chū di nie ze la puo kebau nu vorlieketuo la. Nie kepeleu nu metei mu khrukhrekectū mvūdzeu gei tha zolie morosuo, mu nie dieliekiviu sikelie la nie kemertū puo baketau nūnu tsiesie lata suote. Dieliekivi hau la a Paul rei sūu liethomia puo chū tuote. Dieliekivi hau pie teikhro kelhou themia kehoupūoei petha voshū zo" (Kolosiko 1:21-23). Kitūdi

liro dieliekeviu diezekelie la u kemertrei neiliete mu sidi kechachie kelhou nu welieketuo rei ngulie. Sula kethuu-e hanu thu keshu Kemeru sie cha kekrejü üdi pushu.

Paul-e "a dieliekeviu" morei hie dieliekeviu" üdi va kekra pu. Hau kedipuoca la puo pu ga? Hauha puo mu kekreamia Niepuu ki nunu diehiekevi ngukelie kheko se mie kekreiko pethakeshu dze zo. Puo sie hakemhie pu, "Kekreilamonyu hie dieiekeviu pie nie ki zhapu chukeshu dieu nunu zo monyu kekuo nu mu kemesa Ruopfü nu tsiu ketho toucu geinu zo; Siro hiel nieko lanu kimhiecictmia chu shu nie thuo rei si ba ze" (Thesaloniako kerieu 1:5). Susie re, Rommiako 1:16 nu, dieliekeviu-e kuothor kecu la sumia nie stu peleyashi kelalie tuo, isipie zhu.

Hakoha ketholeshu nu dieliekevi dieko . stko si rüü derei kuose. Stu khrista ba seiyakezha tuoi stu n kelalieya, stu thuo kemertü kha u tsushüya stu puo rübei zo mu stu pie themia peteko ki pupie pethalie morosuo. Stu khrista, kepenuopfü mu zayiekechtu zo. Stu zapie u tsüya stu chieshüya, mu stu u mese chüliemorokesuo ze vor shüya. Stu mia puopuo la mu peteko larei zo. Hauha dieliekevi ketho-u we.

KETSOKECÜKO

1. Rommiako 10:11-15 phrülie
2. Dieliekevi ca kelashülie

3. Dieliekeviu kirapuo nu parlie ga?
4. Kikidi Khrista siaketa, khrukewa mu rheilasio keho hau tse dieliekevi ūdi pulie vi tuo ga?
5. Rommiako 1:16,17 thushtlie
6. Kedipuo mhie di thedze kevi hau pie kijū mhasiko ze kemejtlie vi tuo ga?
7. Mark 16:15,16 nu khristae kedipuo pupiepe- thalie ga?
8. Kepenuopfū nunu kevor dieliekeviu pie we kedipuo ūdi putuo ga?
9. Zayie kechtū dieliekeviu ca vatshashhtlie
10. "Teigei kedi dieliekevi" pie kepulie
11. Hau sitoulieketuo la ketholeshtū nu thupie keba huo khashhtlie
12. Ketho dieliekeviu kerietuo-u kedipuo se pu pethalie ga?
13. Kelakelieu la kedipuo se vor ga?
14. Cha kiu nunu unou kemene dieliekeviu se vorlie ga?
15. Nko kemertu kirapuo ba ga?
16. Kitūdi paul-e "a dieliekeviu" morei "Hie dieliekeviu" isidi pu ga?
17. Sūtu kekuo kidepuo ba ga ?
18. Dieliekevi kide ba ga?

KEPHRÛ KENIE

DIELIEKEVI KETHO U

(THE FACTS OF THE GOSPEL)

Ketholeshtü nu pu mese pie zhtü kectü Jisu khristae sia, khrulie mu mekhru nunu rheilasülie ükectü ngulie. Hau pie Jisu dze nunu se par di kethoko dieliekeviu chüliete. Paul-e hau dze pie korintia nu kepeleko ki uko bu kelalieketuo la ketho die hako thushü, "Siro a kezeko, a thiedztü dieliekeviu pupie nieko kieshtü mu nieko stü zelie, tsiu nie kepele stü geinu metei thakelieu, a tsie nieko bu stü dze le lashü nyüya. A pie nieko pethakeshtü stü dieliekeviu zo. Nieko dieliekevi stü thezetsa se bakelie sie, stü la nieko kela reiliete. Simo liro nieko pelelieketau kemethuo chüte.

Kekreilamonyü a ngu kelie mha kezatho-u pie nieko tsüwatketa la: stüstü thiedztü ketholeshtü nu thupiekezhü tuoi Khrista bu u kephouma la sia; sidi mia bu puo khrüwa, derei ketholeshtü nu pukeshü tuoi zha se nhie puo rheilasiete" (Korintiako kerieu 15:1-4). Hau gei khrista dieliekeviu kethodieko ngulietuo. Khrista sia, khru mu mekhru nunu rheilasielie mo tatse, dieliekeviu rei ba lielho ze ru tsiu kelakelie rei jü zotuo. Derei puo sia keshü la. Khrukelie nu mu rheilasiekelie lai, nko dieliekevi mvüdzü chüliete, mu stü la kijüu bie kediliete.

Kethoko dieliekeviu puo puo di nie la mu hie la

se morokesuoko meho vo tuo

1. Khrista sia keta

Bible nu Khrista sia keta dze pu mu pu la shšshšwate. Derei kepenuopfŭ die u thuo rŭnyŭ lalie , "Khrista Jisu noule hau pie nieko donu shšse tuolie, stšstŭ puo Kepenuopfŭ rhiu nu tuo zo shierei puo mhaki puorei kepenuopfŭ ze kethede ŭkectŭ leta mo, derei penuo vor mu kituomia puo rhi chŭpfŭ di puo thuo puo chŭ pejtŭ kemethuo shŭ. Tsiu themia rhi nunu puo kengu mhiei puo chŭ kerŭnuolie sidi kesia ketso rei dieze chŭ zo tha krus se chŭ zo" (Filipiko 2:5-8).

Khristae supuo la siashŭ ga? Ibriko 2:9 nu ngukelie puo themia peteko la shashŭ ketholeshtŭ nu nko ki pu sakectŭ puo kephoumako la sia. rŭnyŭlie ; "Derei we kephoumama chŭ ketuo nu zorei khristae u la siakeshtŭ geinu kepenuopfŭ u kekhrie kezha pekieshtŭ zo" (Rommiako 5:8) Derei puo kiki di kephoumako la siashŭ ga? Kelakelie mu kemertŭ bu ba lieketuo la. Nko phrŭshŭ khe; "Puo medoe themia pete bu kelalie mu ketho mhasiu nu vorlieketuou zo" (Timothi kerieu 2:4), "Mianie gei mha kesuo puo chŭshŭ rei chŭ la mioa gei shŭ hie, morei nie zhase rei mia zhase la hie sikechtŭ monyŭ japie mia tštie, kekreibamonyŭ nie bu silienu di nie kieliete, mu nie stŭ chŭlie ro theja ngulietuo" (pitor kerieu 3:9)

Stŭ ca huomia bu n la mu a la siashŭwate. Nko kephouma nu lhou tuota zo ŭrei mu Kepenuopfŭ ngumvŭ

tsiu puo dieko ze mo di vor tazo rei puo ungukezhieu kha kekrie wa mozo di teigei kedibau vawa di kephouma mu thenou kesuo thechtu kijü hanu vor di krus geinu sia, nko bu kechachtu kerhei ngulie ketuo la. (Rommiako 5;6,7). Kidepuo ungo ga? Derei mhale vo ro puo kijü hanu - ndu, thie mu sodou kelhou themia peteko la sia. Stüla hie puo kethezie die puliezhü, mu stü stü uko puo dieko zelie mu puo pelekeliu geinu zo.

2. Khrista pie khrukewa

Thupie keba, Khrista krus geinu sie keta sie "Siro thevatie, Arimathia nunu kevor puo za. Josef ükectü kenyimia puo vor, puo rei Jisu siemedziketuo puo. Puo pilat ki vo di Jisu mo-u chata. Sitse Pilat mia bu Jisu mo-u khapie. Josef tsünushüwa. Sula Josef themo-u pielie, di lineupfhe kemesa puopie stü kezülie, sidi stü pie vo puo thuo puo la hopiekezhü mekhruchtü kesa nu khashüwa di ketsie kezha puo ketouupie mekhruu kikha khawa di tuota. Siro Magdalin Maria mu Maria kekreibfü unie mekhrü stü mhodzüki bata" (Mathi 27:57-61).

Teisonhie themiako sia ta di pie khruwa wayakezha hau khrista u Niepuu pie khrukewa ze kekrei mozo. mu stüstü ki jütu chükeshtü sie hai tuota zo. Derei Niepu puo die khakeshtü puo sia ta di khruwata zorei, puo kesia nunu la sierlie zotuo üdi pushü puo puphrakeliu, "Jisu sie uko ki, "kerüsuo ki hau bierhuowalie, sitse a zha se nu stü chü lalietuo sita" (Johan 2:19). Uko die stü,

silie mo ta. Uko silie tse, puo pele tuo nhie? puo sia ta di khrukewa sie kedipuo mhie tou ga? Pethakelieko uko ngo se di, uko kele peteko jüta. Süsie kedipuo mhie ta ga? Jisu puo die pupiekehrü mhie puo la vor liete.

3. Khrista rheilakesie

Khrista krus geinu sia mu mekhru nu ba zo tatse, kijü nu themiako puo rükralie mo ta zo tuo. Puo sia di mekhru nu zhtü zo ta liro puo rei kekreamia mhie zo üdi le tatie. Derei Jisu we puo siakeshtü krei. Puo e Kepenuopfü nu puo mekhru nunu la sierlie tuo üdi pushü mu stü puo chütseilie (Mathi 28). Puo rheilakesie geinu kelakelie vorte, sidi peteko rei rheilasielieketu mu kechachie kerhei ngulieketu kemerü-u vorte.

Derei mhakekrei ca pu kevo mhodzü Niepuu rheilakesie dze ketholeshtü verse huo meho vo riekhe. Rünyülie, "ruopfütsateie puo kemesa lesie ro puo kezha kekuo geinu kepenuopfü Nuou zo ükectü kesia nunu rheilasio kelie geinu pekieshtü" (Rommiako 1:4). "sizomonytli a bu puo silie mu puo rheilasiekelie seu nu zorei puo mhielieketu la sa" (Filipiko 3:10). "stüstie nie kelashtüyakezha dzü lukepfü zasi puo thashtü; kelakelie stüstie nie mo gei ketuo kerhuko khrukewa la mo, derei nie noule puotou chü di phrapie kepenuopfü ketstü mu stüstie Jisu khrista rheilasieketau la nu zo" (Pitor kerieu 3:21). "kekreamonytli khristae kesia nunu rheilasio takectü mu mhakipuorei sia lalie ketho we si

baketa la kesiae puo mho kekuo ba sa mote" (Rommiako 6:9). "Kekreilamonyü Khristae rheikebako rei mu siaketako mho rei Niepu chüketuo la puo siashtü di rheilasiete" (Rommiako 14:9).

Khrista sia, khruwa mu mekhru nunu rheilasiekelie la, puo tsie we u Niepu mu u kelakelieu chüliete kepenuopfü puo chüpie niepuu mu khrista chüliete. (Mhakechüko 2) Süsie khunhie puo la vortuotü puo diekhashtüwate (Johan 14:1-3).

Khrista siakeshtü geinu, puo zie kru kelie u la themia kephoumako vawalie kevi ngulie. (Mathi 26:28 ; Efesako 1:7). Mu stütsü puo dieko zelie di khrista dieliekevi nu ler kelie nu nu u kephoumako vawa ketuo chülie (Mhakechüko 2:38; Mhakechüko 22:16). Kephrtü puo puo di meho vo ro hau ki rei si kemecie kuo lietuo

Themia kehoupoburei Niepuu rheilakesie se thie rei puo lhou tuozo ükecü sitoulie morosuo. Puo die zekelie kheko puo mhie di we rei lhou mu dilietuo mu puo ze di. Kechachie lhou ketuo sie rei lhou sei tuozo tuo.

KETSOKECÜKO

1. Bible nu Jisu dze si mesa seliekecüko kedipuo puo ga?
2. Dieliekevi kethoko thushülie
3. Süko kikidi ketso la baya ga?

4. Korintiako kerieu 15 : 1-4 ketso phrúlie
5. Khrista dieliekevi ca kelashúlie
6. Jisu sia úkecü pu pethayakezha ketholeshtú nu verse huo khashúlie
7. Khrista sumia la sia ga?
8. Khristae kiúdi kephoumako la sia ga?
9. Khrista siakeshtú ca liro hieko miapuopuo la sia úkecü kepulie
10. Niepuu khrukewa dze pushúlie
11. Khrista sia mu khruketa sie puo kedipuo chú liepuotú di puo diekhashú ga?
12. Puo diekhakeshtúko ca pethakelie ko silie me?
13. Niepuu kesia mu khrukewa hau kedipuo pie kekrúko ki krei ga ?
14. Khrista rheilakesie la kedipuo silie ga?
15. Puo rheilakesie dze ketholeshtú verse huo pie thushtúlie
16. Khrista hau nko la tsie we kedipuo údi leya ga?
17. Tsiedo puo kirapuo ba ta ga?
18. Puo la vortuo me? Siú liro kinhie tuo ga?
19. Khrista zie hau puoca mu puo zasi pu pedztú selie.

KEPHRÛ SE DIELIEKEVIU KIEKELIE

(THE GOSPEL CALL)

Thie Nanyü kekra uthuo miapuopuo kepenuopfü kelalie ketuo la kie keba doko kepuya. Hako donu kezathoko thushütuo kerieu, Huomia tise kepenuopfüe thepfhe rünuo sedi uko ze kertüchüshü tya. Kenieu,, kekreiko pu la kecü, Khristae ziemho puo nu morei u mho nu vor isiya. Mu seu, huomia la sie Niepuu mhaca huo la uko kielie zo üdi peleya. Tsiu mhaca se hako nu, uko keleki Niepuu uko kelalie ketuo cha hako nunu kielie ükecü pu tuoya. Derei Bible nu mha hako pie pethashü me? Stü kemichie puo kekreilamonyü uko sitoulie mo rei pu keba la, rünyü kelieko mu si kelieko nou bie kenoudoliete.

Kerieu, hie mhaca hau punyü ba : Thie kepenuopfü pushüya me? siliro puo kedipuo mhie di pu ba ga? Nko Ibriko 1:1,2 nu hie meho vo ro rüü se : "Thiedzü we, kepenuopfü puotei kekra puo rhi kekreikreikecü kekra nu siedzekesiko bu u puonuoko rüchü vor, derei tsiedo we puo Nuou bu u rüchü tuote. Puo geinu kepenuopfüe tei kijü chükemie zo, mu Kepenuopfü thela nu puo bu mha pete we lieketuo la kedakelieu zo" (Ibriko 1:1,2) stüla hau nu kepenuopfü tsie pu kebau liro puo nuou ki nunu pushü. Mathi 17:5 nu rei nguliete.

Ketsokectü kenieu liro : Kepenuopfü mezhü zo di thie themiau ze kertü chü baya mo mo di khrista ki nunu mezhü zo di, ze kertüchülie ga? Verse hako nu si kemesa lietuo : "Leshü hau nu thupie tuo moketa petha kelieko kengu kinu Jisue u ngo mhatho kekra rei chü sashü. Derei mha hako tushü waketa nie bu Jisue khristau mu kepenuopfü Nuou zo ü kectü pelelie mu puo pelekeliu geinu kerhei ngulieketuo la zo" (Johan 20:30,31). hako kitüdi thupie zhü ga? Nko bu pelelie ketuo la. Derei mha süko kirapuo thupie zhü ga? Ketholeshtü kesau nu. Süla we Niepuu medoko silienyü liro puo thupie kezhüko phrülie ro silietuo.

süsie rei, nko phrükelie "süla, dieu kertünyü nunu kepele parya mu dievi khrista dzeu zo" (Rommiako 10:17). ketsokectü : kepele la cha kekrei tsatie nu vor me? siü mha ro ketholeshtüko nu mhakipuorei thupie zhü lielho. Derei kepenuopfü dieko ketholeshtüko nu kemosie mha kekrie se u petha la lie mo. Süla Bible puo zo mu kepele rei puo rübei. (Efesako 4:5)

Kekreilamonyü kepenuopfü die rünyükeliu geinu kepele vor yakezha la puo dieko phrü menuo di petha menuo ba zolie (2 Timothi :15). ketholeshtüko nu pfrülie (Johan 5:39), Süla ketholeshtüko nu si kelie tuoi kepenuopfü die haphra pie uko pethalieketuo mu pethapie ketho- u nu shülieketuou rübei zo tuo (Timothi kenieu 3:16,17).

Ketholeshtüko nu. nko ki pukeshü dieliekevi hau

rūnyo tse kechtū hie mhabou nu khapie zhtū isiya. Apostel paul-e pu keshū rei rūnytlie, "Kekreilamonyū hie thuo hie zhapuchū monyū Jisu khristae Niepuu zotlctū se zhapuchūya, mu Jisu za la hie nie thekemia mhiete. Tsiu "kezieu bu kezeiu va pezietuo" ; isidi thiedzū kepenuopfūe pukeshū, Khrista zie geinu zayiekechtū kepenuopfū kezie zie shūyakezha mhasia hie nou va pezie shūwate. Derei kekuo kezha sūstū hie geinu monyū Kepenuopfū geinu kepar zokectū mia bu silieketuo la kinyū hauha rūnyo tse kechtū hie mhabou nu tuo zo" (Korintiako kenieu 4:5-7) Hau kedipuo la ga? Hauha kekreilamoū derei paul puo mhie kectū bu Niepu puo kedalie di dieliekevi se kekreimia ki pu pethalie nu keshū zo. Sūsie rei Mhakechtūko 8 nu, Niepu dieliemia Filip ki vor di Ethiopian ki khrista dze pu pethalie nu shū ketsokectū : kiūdi dielieu Filip khawa di puo thuo samaria nu vo pethatuo mo ta ga? Sūu kekreilamonyū Niepuu e dieliekeviu rūnyo tse kechtū mhabou nu shū kewa la mu sūla dieliekeviu pie thamia bu pu pethalie. Sūsie rei Mhakechtūko 9 nu Paul-e Niepuu ki kiki di puo kelalie vi tuo ga isidi ketsokesie ki Niepu puo ki rūnanadi nu vo lie ro puo bu kedipuo chtlie morosuo shi pu shūtuo ūdi pushū. Kenuotsa Anamia vor di puo ki pushū (Mhakechtūko 22:16). Ketsokectū kiūdi sūnu Niepuu thuo pushū mo ga? Kekreilamonyū sūū puo medo mo kectū la. Sūla hako nunu sikelie thie Niepuu thuo mezhūzo di themiako ki ze kertūchtūya mo morei

uko pengu di uko bu kelalie ketuo puorei chülieya mo. Mhanu ü Niepu hako ba zotü thienyü zoshierei puo kedipuo chütuotü zhü shi themiako ki pu lielho (Mhakechtüko 9) mu puo dielie kevi se vapuo pupie keshü sie dieliekeviu kekrei die pupie zhüwaketa sie puo la vor di stü chü la lho (Mark 16:15,16). Die kekrei puo liro, themia thuo chüliekeviu Niepu stü themia la chülie lho.

Kekreilamonyü dieliekeviu pie rünyo üse kechtü mhabou nu shüpie ba ta kechtü la puoca liro dieliekeviu kepethamia bu dieliekeviu se di kekreamia ki pu pethalieketuo la. Khrista pukechtü, "...Nieko kijü pete nu vo di dieliekeviu pie themia neitüko pethashüliecie. Themia kehoupuorei pelelie di dzülupfükeliemia kelalie zotuo; derei themai kehoupuorei pelekemo-u pejowatuo" (Mark 16:15,16). Süsie, nko phrükemie, "Ketholshüe pukeshü tuoi, "kehoupuorei Niepuu za kiekelieu kelalie zotuo". Derei ukoe pele mo liro kikidi puo kielie ta? Mu uko dielieu si mo ro kimhie di pelelie ta? Sir dieliekeviu se pethashü moro kidi uko silie ta? Mu themia ketseshü, moro kimhie di dieliekeviu pie pethalie ta? Ketholeshüe hamhie di puya, "dieliekeviu se kevorko phi kide zevi ga" (Rommiako 10:13-15). Thelatho-u , "Kethodieu pupie mia petha ba zolie; puotei touki rei kemo ki rei, tsiu n teitso chü di mia bu pelelie ketuo la shü khreshühie di mia chü kethoepfü di tahitarho ba zolie" (Timothi kenieu 4:2). Nie thuo rei ngulietuo Niepuu puo dieko mia bu ngulieketuo la puo Niepu

themiako donu pu pethalieketuomia kedalieya. Hau si rütise kecü puo.

Süu ketho ükectle lieketasie Paul-e thesalonia kepeleko ki keshü nu, "Hau la hie puketuo dieliekeviu geinu puo tuo nie kieliete, sidi nie bu rei u Niepu Jisu Khrista zayieu nyiliektuo la" (2 Thesaloniako2:14). Sünu paul üse kedipuo üya ga? Paul pu kecü dieliekeviu nunu uko kie kelie zo isi. Paul dieliekeviu pupie pethakelie geinu Thesaloniamia bu rünyülie mu süü zelie mu süko ze ler khrista kelhou zho-u nu vorlie. Dieca nu, Khrista kie kelie nu themia bu kelalie ketuo la dieliekeviu pupie pethakelie la rübei zo.

Thie kedipuo mhie toudi tuo zhü ga? Nko puoca kiu la kielie ga? Nko khristan chülieketa dieliekeviu puo nunu kiekelie zo. Dieliekevi pie se vor nko ki keshü rünyülie, süu pelelie, süu die zelie mu Niepu u kelaliete. Sükemhie di we kekreamia ki dieliekeviu pie pu pethatuo ro dieliekevi puo rübei se pu mu pu la zotuo. kekreamonyü Niepun kiekelie miapuo cha kekrei puo nunu kielie mu kekrei cha kekrei nunu kielie kemo la. Si mo di puo cha puo nu mu dieliekeviu puo nu kemhie zo di u kielieketa la.

U zo, Kepenuopfü thie rei pushü ba zo derei süu khrista nunu pukeshüko zo. Khrista pushü derei süu dieu nunu zo. Khrista die zekelie kheko rübei dieliekeviu se di kekreamia ki se vor pu pethaliekevi zo tuo. Hauca

liro Niepu kekíe sitoulíe dí jü ketako bu puo kí nu vorlíe nu dí Niepu mhathoko píe díelíekevíu se petha mu pupíe míe kíekelíeko kí puo díeko pesípengu toulíete.

Nko líetho keríetho-u líro díelíekevíu u píe se pu pethashúlíe súsiekeníeu kekreímíe kethachü ko khruhí píe uko Niepu díezelíeketuo u zohuo (Mathí 28:19,20). Haula paul thukeshü, "Khrista a ketsepíe a bu míe dzúlu khashúnu mo. Puo a bu díelíekevíu pu nu dí a ketseshü, mu súu a bu themíe mhasí píe krus geínu khrista síakeshü kekuou bíe pejúwa moketuo la. Kekreílamoonyü khrista krus geí nu dereí uko kelalíeketako la we súu u kepenuopfü kekuou zo" (Koríntíako keríeu 1:17,18). Hau pu dí síe puo bu baptaíz rúbeí la ketseshü mo.

Keríetho-u líro díelíekevíu pupíe míe kíe dí súu zelíe ro níepu díe zekelíe kheko bu baptaíz chükeshü reí puo neí kectü díe pushü.

Níe díelíekevíu dze thíedzú nu sílíete me? Mhanütü sílíe mo líro níe tsíe díelíekevíu líelíecíe - Khrista kínu vorlíe nuya. Puo díe zelíe sítse puo níe kelalíetuo.

KETSOKECÜKO

1. Kelalíeketuo la mhacakekreíkrei nu míapuo puo kíe kelíeko za thushúlíe
2. Niepu thíe reí themíako kí putha zo me?
3. Puo kí kectü puo geínu kíeya ga?

4. Ibriko 1:1,2 phrúlie
5. Kepenuopfú supuo ki nunu kertúchtúya ga?
6. Mathi 17:5 mu thulie
7. Thie ha rei kepenuopfú themiako mezhtú zo di ze kertúchtúya me?
8. Johan 20: 30,31 nu kedipuo mhie se pethalie ga?
9. Kepele ki mhie di vorya ga?
10. Kepele mha kekrei cha tsatie nu vorya me?
11. Kepele kúdepuo ba ga?
12. Dieliekevi kirapuo khapie ba ga?
13. Rúnyo úse kechtú mhabou dze thushtúlie
14. Mhakechúko leshtúda nu niepu medoko pie liethomia ki kedipuo pu pie pethalie nu di pengushúya ga?
15. Kitúdi niepuu miapuopuo ze kertúchtúlieya mo ga?
16. Mark 16:15,16 thushtúlie
17. Niepu úse kedipuo mhiedi nko thie kieya ga?
18. Dieliekeviu u kiekelie dze vatsha shúlie
19. Khristanko kedipuo chúlie morosuo ga?
20. Kedipuo chúlie nu di paul ketse shi pushúlie

KEPHRÛ DIA DIELIEKEVIU DIEZEKELIE

(OBEDIENCE TO THE GOSPEL)

Miapuomnie dieliekevi diezelie vi me? Huomia stü chü re kecü puya. Derei Bible nu pu kecü, dieliekevi kethoko, nko silieketako süko pele morosuo. Süsie rei dieliekeviu die khakeshüko, le di we süko pelelie morosuo.

Süko sedelieketuo la dieliekeviu kethoko la vo keplie morokesuo nu. Paul thukeshü, Korintiako kerieu 1 5:1-4 nu khrista siaketa, khrukewa mu rheilakesie ngulie. Derei süko diezelieketuo la tsie kedipuo chülie morosuo ga? Apostel, puo thupie Rom khristanko ki keshü : "Kekreilamonyü nie va puo kephouma die chü; derei süsie nie nie nou pete se ketho-ü pie nie pethakeshüu ngukelieu dieze chülieketa la kepenuopfü pezie kephouma dieu nunu nie phreikeshü ze di nie tsiewe kemiathou die chükeliemia te" (Rommiako 6:17,18). Hau menuo di lelie uko kephouma die chütuo di süsie kemiatho kituo chülieta. kedipuo se rüdi lie ga? Hauha uko "kepetha dieko nko nou nu rünyülie di kedilie ta. Puo ca uko khrista dieliekeviu die zelie. Khrista kesia khrukewa tsiu rheilakesie hako geinu zo. Süu chütseilieketuo la nu nko kephoumako nu nu sia mu dzülou kepfü nunu Niepu ze khruwa mu sidi dzü mekhou nunu rheilasieliete. Hako pete Rommiako leshtü nunu se parlie. Keze di

phrütuo, "Süla we kedipuo üta? kepenuopfü ngukemezhieu bu kralieketuo la we kephouma nu lhou ba zotuo me? suotuo! kephouma dzetsatie lesie ro we siaketa kemhieta ze; siro we kimhie di süu nu lhou tuolietuo ga? Morei we Jisu khrista za nu dzülupfü kelie ki we puo seu rei zo pfü lieta tütü si mote me? we dzülupfücütü nu puo su ze puo chü di u khruwate, süla, zayiekehrü kepenuofü kekuou la kesia nunu khrista chü perhei lakelie kemhie i u bu rei kelhou kesa se lhou tuolieketu chüwate.

Puo se u la we puo ze puo chüliketa tuoi sümhie tou di puo rhei sieketa tuoi we rei puo ze puo chü rheilasielietuo. U chü u phou mengu kekuou penyüwa di kephouma die chü sa tuo molieketuo la u kelhou keweü pie khrista sa krus geinu gouwata ükecütü hauha si toulicie" (Rommiako 6:1-6). Süsie uko kepethadieko zekelie geinu Paul-e thukeshü Rommiako 6:17,18 nu ngulie. Süsie rei puo dieko zekelie rübei mo di, Süu geinu mhachü sa lie. Süu chükelie geinu puo kepethamorei Niepuu siakeshü, khrukewa, mu rheilakesie dzeko chü tseilie.

Tsie rei dieliekeviu diekhakeshüko puo ze di siakeshü khrukewa tsiu rheilakesie mhatho pu pie petha ba zolie. Niepuu puo thuo Apostelko ki pu di sie, "....Nieko kijü Pete nu vo di dieliekeviu pie themia neitüko pethashülicie. Themia kehoupuorei pelelie di dzülapfükeliemia kelalie zotuo; derei themia kehoupuorei pelekemo-u pejowatuo" (Mark 16:15,16) Mathi thukeshütu nu ngukelie, "süla nieko tuo vo di themia neitüko Pete

chüpie a siedzimia chüliecie , Puou mu Nuou, mu kemesa Ruopfü za nunu süko dzülu khashü di uko bu a nieko ki pukeshüko pete chützelie ketuo la uko petha shüliecie. Siro harie, A puotei thela ketso rei nieko ze tuo zotuo we sishüwata" (Mathi 28:19,20). Diekhakeshüko se themia kehoupuo burei kelalieketuo la diezenu ba morokesuo Nieppuu-e Apostelko ki Jerusalem nadiu nunu pethashü (Mhakechüko 2). Ba hurei, kerietuho-u puo kepenuopfü nuou zo üdi, silie. Hau pu pie uko bu sitoulie ketasie, uko üse, "Themia krodiu die hau sikelie ki u nou va pechüteilie di sie pitor mu apostel kekreiko üse, "Hie kezeko, hie bu kedipuo chülie morosuo ga? "idi ketsota" (Mhakechüko 2;37). Sidi uko bu mhahuo chüsalie moro kesuo la pitor üse "sitse pitor sie, "Nieko kephoumako nunu rürei lalie di Jisu Khrista za nunu dzülupfülie, silie liro nie kephoumako valietuo; mu kepenuopfü methuo khakeshü kemesa Ruopfü ngulietuo" (Mhakechüko 2:38) Mu Mhakechüko 9 nu Niepuue saul pengukeshü ki puo bu kedipuo chü ro kelalie tuo shi silienyüta. Niepuue puo bu nadi nu volie nu shü. Puo vo kelie sie Anania vor di puo la morokesuoko pushü (Mhakechüko 22:16). Mhakechüko 8 nu Filip-e Ethiopian kezhau ki khrista dze pupie pethalie mu thupie keba ngukelie Ethiopia kezhau baptaiz chülienyü vorta. Derei unie kertüchü kecü die rünyü rielie :, "Filip sie puo ki, " No n nou pete se pelelieketa sie dzülupfütie vi zo" isishü. sitse puo sie, "A Jisu khristae kepenuopfü Nuou zokecü pelete isita. Sidi kezhau puo bageiu bu thalienushü. sitse unie keze dzu nu le di Filip bu puo dzülu khashüwa.

Süsie unie dzü nunu parlie tse, Niepuu Ruopfü Filip ze tuota. Sidi kez hau bu puo ngu sa mota, derei puo nei phalie kelhou chü di puo chau nu vota" (Mhakechüko 8: 37-39). Tsiewe dieliekeviu diekhakeshüko kikiko ga ? kerieu themia kehoupourei dieliekevi pupie pethakectüko rünytlie morosuo kenieu süsei themia puonie süko rünytlie ro kepenuopfü pelelie mu khristae kepenuopfü Nuou zo ükectü pelelie morosuo. Diau, khrista jisu-e kepenuopfü nuou zo üdi puo tie nunu pu phrashtlie morosuo pengou-u tsiewe baptism nu, dzü nunu khrukelié, süu bu kephoumako vawalieketu la dojtlié morosuo,

Tsierei pusalie ketuo liro, dieliekeviu diezekelié, süu puo kephoumako nunu siaketa, sidi puo dieliekevi sikelié sie kephoumako nunu puo nou kedilie di vor ketau zo. Kesia hau sou nu dzü nu khrukewa chülie. Filip mu Ethiopia unie dzü nu le keta hau khrukewa sou nu baptaiz chülie. Süsie baptism chülietatae la parkelié se rheilakesie thu nu shüliete. Sidi puo bu kelhou kesa nu lhouliete. Süla nko miapuopuo niepuu siakeshü diezelie keta, khrukewa mu rheilakesie zasiu ze tselie morosuo.

Johan 3:3-5 nu khrista pukectü dzü nunu penuokelié sü dzü zo mu ruopfü nunu penuokelié sü ruopfü zo. hauha rei kemhie zo. Miapuoe dzü nunu khruwa, süsie sü nunu parlie morei dzü nunu penuolie, süü dzü mekhru nunu rheilakesie zasi zo. Sükemhie di, miapuoe kelhou kesa nu lhoutuota liro, puo tsie we khrista nunu themia kesa chüte (2 Korintko 5:17).

Diekhakeshũko zelie, mu themia kehoupũorei diekhakeshũko zekeliemia puo zhakhra ngulie zotuo Derei nieko ki chayakezhapuo liro dieliekeviu dekhakeshũko diezelieketuo chatstũ puoreijũ (by-passed). Stũsie miapuoẽ die hako pete chũ mu ze kelie sie niepu puo kelalie di puo kehõu nu salietuo ruopfũ ki tsatie thejako pete kha puo tsũtuo tsiu kechachie merũtuoyakezha kelhou- u nu lhoutatuo.

Dieliẽkevi hau themia peteko la zo mu puo diezekelie kheko kelakelie ngulie tuotũ di uko sa phrũliete, derei Paul-e thekrũ di sie, "Derei uko pete dieliẽkeviu lielie mote. Isaya puo thuo rei; "Niepuu su puonie hieko die pelelie ga? " idi po zo" (Rommiako 10:16). ha nunu sikelie themia kehõupuorei diekhakeshũko thuo zelie monyũ stũ ze di kelalie morosuo. Tsie rei pu sakecũ, "Mu kertlei khapie hieko mu nieko rei kemezhiyakezhako tsũtuo; mha hauha Niepuu Jisu teigei nu puo dielie kezha kekuoko ze mia mhingu chũ kevorki chũshũtuo. Suki miũ kemerieketũ nu kepenuopfũ kemoko mu u Niepuu Jisu dieliẽkeviu dieze kemoko bu siezha chũtuo. sirõ kechachie kepeka tũse sũko pechũtuo, sidi Niepuu mhodzũ tsiu puo ratsa pechũtuo, zokecũ zayieu nunu sũko chũ khowatuo" (Thesaloniako kenieu 1:7-9). khrista pu kecũ suomia nie dieliẽkeviu zelieya shi sũko we kelalietuo derei stũ ze kemo-u kejo puo gei pfũtuo (Mark 16:16). Hako pete nu pu tuotũ ro Themia kehõupuorei kelakelie nounyũ kemomia bu cietalie kenjũ (Ebriko 2:2,3).

KETSOKECÜKO

1. Themia puo nie dieliekeviu die zelie vi me?
2. Dieliekeviu kethoko za thushülie
3. Rommiako 6:17,18 phrtüshülie
4. Rommiako kedipuo die zelie ga?
5. Kedipuo rhei nunu petha lie ga?
6. Uko bu diezeliaketuo — Niepuu siakeshtü, khrukewa mu rheilakesie dieko pie uko ki pushü tuo ga?
7. Rommiako 6:1-6 nu kedipuo pie petha ga?
8. Mark 16:15,16 mu Mathi 28: 19,20 hanie thushülie
9. Kitüdi Niepuue dieliekevi pie se pupie mia petha nu ta ga?
10. Kelakelie - u sie medzi tuotü ro ha nu thupie keba diekhakeshüko diezeli moro kesuoko pushülie
11. Mhakechüko 2 nu Apostelko pupie pethakeshüko kedipuopuo ga pushülie.
12. Mhakechüko 2:38 nu dieca-u khashülie
13. Kedipuo pie se Filip-e Ethiopian ki pushü ga?
14. Dieliekeviu diekhakeshüko za thulie
15. Kedipuo mhie di dieliekeviu diekhakeshüko diezekelie geinu niepuu kesia, khrukewa mu rheilakesie ze kerhie ga?
16. Puoca kiko la Johan 3:3-5 nu hako ze kekhetüta ga?
17. Kedipuo kechü ki niepu themia kelalie tuoya ga?
18. Suomia bu dieliekeviu diezeli nu ga?
19. Dieliekeviu die zeliemoko bu kedipuo mhietatuo ga?
20. Sikemo la kepenuopfü süko gei bie kemezhilie zo tuo me?

KEPHRÛ PENGOU

DIELIEKEVI RÛNYÛKELIE

(HEARING THE GOSPEL)

Miapuoe kertnyti geinu mhalelieya mu pelelieya. Puo mhakesuo dze rûnytilie ro puo mha kesuo chtu taya, vo hurei puo ketholeshtko pftillie mo mu ketho-u siliekemo sie suo taya. Mhanuti puo ketho-u dze rûnytilie ro, puo ketho-u tsatie puo nei taya. Sula kepenuopfu die, kemesa die kertnyti-e meylie se "Sula , dieu kertnyti nunu kepele parya mu dieue khrista dzeu zo" (Rommiako 10:17). Derei kertnyti hau mhapeteko kertnyti la mo derei kepenuopfu kemesa die, kepele ketho-u die kertnyti geinu rubei zo.

Mhapuo ketsokecti liro pelelie keta themia-u kepenuopfu die nunu pelelie kecti sitoulie morosuo. kekreamonyti mhakekra kepenuopfu za se di parlie mu mhakekra Bible dieko se di puya. Hako donu Niepuu melekewa kekra tuoya. Sula themia stko la kelakreiketanyi mu bie kevti kecti kekra parlieya. Sula themia bu ketho-u rûnytilie te mo morei rûnytilie mo shi silie morosuo. Kevitho-u liro Bible thuo ukeya-u chtu ro vi. Mia puo puo prosar kevi la puo tise vi tsei zokecti puliekenjti U ruopfuko puo ma re phi mu kechachie kelhou nu vo ketuo nko la cha chathor kecti-u nu mia bu u kepele tha-u mu kelakelie dieu se miattmia bu sewahiecie. Khrista pukecti, "Nieko ketholeshtko pfhu phrtiya, kekreamonyti nieko stko nu kechachie kerhei

ba tictü leyakezha la, mu süko a dze pu hba kethowe:" (Johan 5:39). Paul pu mia kiekectü nu, "Stü nu themiako thesalonia nu kebako ki u nou mezhükuo, ukoe unei sidi di dieu rünyülie , tsiu paul kepetha dieko puotou mo mo shictü la di teisonhie ketholeshtüko pfhü phrüya " (Mhakechüko 17:11). Hakoha mhale pesoulie. Mhanutü paul teiki zorei puo dieko ketholeshtüko nu vor mo kishi isidi meholieya ro, tsie kelhou hanu we nko chü se chü di pu mia kieyakezhako rei menuo se morokesuo nu thate. Sikemo sie themia kra mha kesuo mu kekrei kectü kepethako kra ta di nanyü kitsatie unou nytyakezhako bu kekrei lieketa rei silielho . Süla ketijü kepethako bu tsa kuolieketuo sitoulie morusuo.

Paul khriesa miapuo kepetha chtyakezhau, theza nu Timothi ki kepenuopfü die kephrü nu menuolieketuo tarhoshtü. Puo die rünyülie,"Kepenuopfü bu no ü chülie kestü liethomia puo ülieketuo la n rachülie liethomia puo puo mhatho-u nu mengataya kemo tuoi kepenuopfü dieu se tou di petha zolie" (Timothi kenieu 2:15). Kitüdi themia kekra kepenuopfü die silie mota ga? Kekreilamonyü uko ketholeshtüko phrüya mo. Kitüdi nanyü kekra themia kedolieya ga? Kekreilamonyü uko ketho die mu kekrei kectü die si kekreilie mo kectü la kitüdi themia kekra mosa thezho-u mu khrista thezho-u si kekreilieya mo ga? sükemhie di uko ketho-u phrülieya kemo la ketho dieu keza toulieya mo. A kezeko Apostel Paul-e kepenuopfü die pupie pethayakezha bu phrü menuolie nu di tarho keshü süuca, n la mu a la si morosuo ba ükectü leya mo me?

Johan puo teiki khristanmiako ki tarhokecti, "A kekhrise kezeko, ruopftu ngulieta tidi puyakezhak o pete pele hie, derei uko ngulieta tidi kepu ruopftu stu kepenuopftu kinu vor mo mo shikecti dojtü di silicie. kekrelamonyü ketijü siedziedzekesi kekra tuoketa la" (Johan kerieu4:1) . Hanu Apostel-e kepenuopftu-u themiako bu ruopftu pete pele hie nu mu prosarko pete rei pele hie nu shü, kekrelamonyü stünu ketijü. Siedzekesiko morei ketijü kepethako kijü hanu tuo ta tidi pushü. Derei nko kiki di ketho mu ketijü sikekreilietuo ta? Puo pu keshü süko dojtü di silie mu shü. Stü kiki di nko chülie ta? Uko kepu mu kepethako se kepenuopftu die u ze kemecükemie geinu silietuo. Mhanü nko süko medzi tou di chü vo ro suomia ketho mu kethokemo si rüü mu rüü di pulietuo.

Filip-e Ethiopia unokmia-u ze puo kier nu ketuo ki puo ketholeshüko phrüketuo ngulie di sie, "sitse Filip puo ki kethodie hau pie sede chü di , Jisu dze dieliekeviu pie puo ki pushü" (Mhakechüko 8:35). Sümeseki sü puo nou nu rhü toulie mu pelelie di Niepu die zemie. Mhakechüko 8:5 nu Filip-e Samaria nu ke di khrista dze pie themiako ki pethashü Süsie rei pitor mu Johan unie niepuu die pu mia petha tuo di, Jirusalem nu la vor lie ta kectü ngulie (Mhakechüko 8:25). Uko pupie mia kie kectü pete kepenuopftu die se khrista dze pupie petha kectü ngulie.

Mhaca kenie nunu dieliekevi dze nko rünyülie vi. kerietuo-u nu pu keshü mhie we uthuo kepenuopftu die phrü perielie ro vi. Sitse prosar kehoupuo vor zo

shierei unei di khrista dze, paul, pitor mu kepenuopfu themiako kehoupuo die rei rünyü lietuo. Derei themia kekra kepenuopfu die phrü toulie mo di mia tie nunu sikeliako rübei se vor keliemia uko mia meho di rünyülieya kezhako mecie zo. Hau ta liro kro kenie tatie : pupie miá kelieu mu kertünyü reituo. Hauha la kepenuopfu die pupie mia kieketuomia pie zha se. Puo leshüda ketho-u morosuo. Mhanüü puo kepenuopfu die kehoukeruo zo di selie ta liro morei miada liero mu chathakekrülie ro puo gei kemezhie kecü ngulietuo. Süla Paul-e Rommiako kepeleko -ki tarho keshtü, miattmia bu uko sewa hie nu shü (Rommiako 16:17,18). Süla kertünyü-u bu puo puo vie chü toulie kemo mhodzü ketho zo kecü si toulie ketuo puo zo. Ketholeshüko kesimia la zo we, kepenuopfu die pfhü perie di lielie. Derei ketholeshüko silie kemomia la zowe mha hako re kethozotuo. Uko bu kedipuo mhie tuo ga? Uko kertünyü nu ketho-u tazo ükecü sitoulie morei kesimia bu uko la phrüshülie ro vi. Mhanüü miapuo puo mengu ba ketho tou kecü sie we, puo silie vi zo.

Niepuu diekhakeshtü nu mezhie se kecü puo liro themia pete bu die liekevi rünyülieketuo la Apostelko bu themia peteko ki pushü nu di die khashü (Mark 16:15). Süsie rei Mathi 28:19 nu thupie keba uko bu seyyie peteko nu volie nu shü. derei kiüdi ga? Süu themia peteko bu dieliekeviu rünyülie vi tuonhie mu kepenuopfu die, ketho-u silietuo nhie idi pelelie, süu diezelié tsü kelalietuo. Paul thupie Timothi ki keshtünu , "N zhourüli nu mu mia kepetha nu menuo balie. Die

hako ze zolie; silie liro n thuo rei n kelalie mu n die kertünyüko rei kelalietuo" (1Timothi 4:16).Kertünyü nu nu kedipuo mhie di kelalie vi tuo ga? Pushü kewa mhie, kertünyü nunu kepele vor mu kertünyü nunu kepele kitsatie thashtüya mu diezelietaya, tsiu diezekelie geinu kelakelie se vorya. Süu paul pu kemesa tou tazo.

Mhanuü nie Mhakechüko leshü nu phrü vo ro dieliekevi kepetha dze si salietuo. Puo mhatho kedipuo ga? kelalie nyü kebako lei dieliekeviu pie pukeshü. Süla uko dieliekevi pupie pethakelie ki uko unei siei di zelie, pelelie, süsie uko kelalie ta. Derei puotei kevi ki kepenuopfü die zelie moketako la ki kemhie ta ga? Uko kelalie mote, kekreamonyü kepenuopfü die kertünyü nunu kelalieyakezha la, mu kepele sa mo die kepenuopfü nei chülie kenjü (Ibriko 11:6).

U kepenuopfü puo nuo jisu la pukekü,"Siro puo die süko pu ketha mu kimhou ziekruoikekü puo shü vor uko zepfülieta, tsiu kimhou geinu mhapfhe puo, "Hauha a Nuo a khrieu zo, puo ngu a neiyakezhau, nieko puo die rünyüliecie" isi vor " (Mathi 17:5). Süsie rei nko phü kelie kepenuopfü thierei puo nuo jisu nunu pushü ba zo. (Ebriko 1:1,2). Thelatho-u nko phrü kelie khrista üse die-u ücü silie (Johan 1:1,2).

Nko Jisu khrista silie mu puo u kelalie ketuo la vor kecü si kelie la puo diezelie. Themia keler medoko, kepethako rükra mo talie. Khrista rübei se nie vie chülie, puo pelelie mu khrista die zelielie.

Thelatho-u Jacob thukeshtü, "Puo dieu rübei rünyüya kezhamia rübei chü di nie thuo nie sewa hicie,

sikectumonyü rünyü kelieu chü tizekeliemia puo chülie" (Jakob 1:22) Nko n Kepenuopfü-u kuo kejo kejü die rünyükelie la mezhe se, nko dieze sa kemosie ketho-u rübei zowe kelalie lho. Süla nko ki tarho kesü, kerünyümia rübei monyü kechümia chülie nu shü. Nko hako rükra ba lie mha kevi chülietuo.

KETSOKECÜKO

1. Miapuoë puo kedipuo peleya üdi leya ga?
2. Kepele kedipuo mhie di vor tuo ga?
3. Themia puo nie puo u Kepenuopfü die pele tou zo üdi silie vi me? Kirapuo nu ga?
4. Miapuoë themia bu puo pethakelie la sü pie vi teme?
5. Johan 5:39-u phrülie.
6. Kiüdi Bereanko we thesaloniamiako ki mhasi kuo taga?
7. Kikidi nanyüko nu kekrülietaya ga?
8. Kiüdi Bible phrülie morosuo ga?
9. U kepenuopfü die sikemo la kedipuo mhie taya ga - puoca kha shülie.
10. Johan kerieu 4:1 kedipuo pie u pethalie ga?
11. Filip-e iunok ki pukiekeliëko vatshashülie
12. Kiüdi Filip-e samaria nu tsu ga?
13. kedipuo mhaca kenie donu dieliekevi puo rünyülie vi ga?
14. Prosar kechü la Niepuu puo la semorokesuo huo khashü me?
15. Nko suomia ki rünyülie tuo ga?
16. Khristae nko ki thie kedipuo pushü ba ga?
17. Kedipuo mhieko se nko rünyülie ketako la chülietuo ga?
18. Ketho-u kinhie kelalie tuo ga?

KEPHRÜ SOROU

KEPENUOPFÜ NU PELELIE

(FAITH IN GOD)

Ibriko kethuue nko ki pukeshü, "Siro kepele-e we ngulietuouü ketuoko ketho üdi mertü tou baketa puo, we mha ngu mo zoluo kecüko si tou saketa puo zo" (Ibriko 11:1). Kepele hau pie, pelekeshü, u kecü diezekelie, mu peleliekestü hako pete ngulie vi. Kepele la themia kehoupourei khristan nu ba lie.

Süsierei, Ibriko thu keshüue pukecü, "Kepele sa mo di miapuorei u kepenuopfü nei chülie kenjü zo, kekreamonyü puo ki vorya kezha kehou puorei kepenuopfü puo ba zokecü mu puo pfhü kevomia puo mhapie tsüya ükecü pele morosuo" (Ibriko 11;6). Hauha kepenuopfü pelekelie nu mhaca kenie kesa lie ba. Kerieu miapuoe puo lhoubalie ketuo la pele morosuo ya. Kenieu, kepenuopfü ki pfhü kevor mia zhakhra ngulieya kezha la pelelie morosuo üya. Mhaca hakembie kecüko nu ler ta liro we puo kepele-u mezhü mu Niepuu lielie kestü üdi pulie vi tuo ga?

Nko kedipuo mhie di khruohilie vi tuo shi derei u peleyakezha puo liro teigei kepenuopfü puo ba, stü we mhako ngukelie geinu peleya. teiko kijü khu nuoko, kerhie themiako tsiu u hupfükeba pete la süko lepie chükeshütu ba kecü silieya. David-e kelidi sie, "Teiko Ukepenuopfü kekuo pesishüya ; mu teibouu puo mhatho

kemetsoko thashüya" (Chieliko 19:1). Kemelomia rübei. kepenuopfü ba mo ükecü pu tuo. (Cheliko 14:1).

Derei kepenuopfü ba zo ükecü rübei pelekelië we tsei mo . Nko Jisu khrista ha puo nuo ükecü pelelie morosuo. Khrista puo thuo pukecü, "Nieko nou kemezhieta hie, nieko kepenuopfü pele balie mu a pele rei balie" (Johan 14:1).. Verse kekrekrei nunu rei ngulietuo "Siro kepenuopfüë kijüu khriethor zo di puo Nuo pfüliu khashü zo, kekreilamonyü themia kehouporei pu pelekeliëu kaüjüta mo di kechachie kerhei ngulieketuo la" (Johan 3:16). Jisu-e mele puo rhie chü di pukecü, "Siro Jisu shiekhoui di sie, kehouporei a peleyakezhau a zo monyü a ketsekeshütu rei peleya (Johan 12:44).

Khrista pelekemoko la kedipuo mhie tatuö ga? Ketholeshüko nu hakoha dze miapuopuo nko ki pushülie khrista puctü, "Nuou pelekelië kehouporei pejolie lho, derei pelekemo-u tsie rei pejopie bata zo, kekreilamonyü puoe kepenuopfü Nuo pfüliu pele moketa la" (Johan 3:18)."Kehouporei Nuou pelekeliëu kechachie kerhei bate, kehouporei Nuou di zekemo-u kerhei ba mo, derei kepenuopfü noupfütu puo gei bataya" (John 3:36)"süla a nieko ki nie nie kephoumako nunu siataketuo puwate, mu nieko 'Ae süu zo' ükecü pelelie kemosië, nieko nie kephoumako nunu siata zotuo" sita (Johan 8:24).

Pesotsalie ketholeshüko nu sikelië tuoi, Niepuu pelekelië geinu nko ki theja vorlieya ükecü nko ngulie süstütuoi diepfüko mu siazhako rei puo pelekemoko

gei, puo kedalie mo ketako geinu vortaya.

Derei ki kemhie di u Kepenuopfü mu khrista üse Kepenuopfü Nuou ütü we pelelie tuo ga? Nko u melou mu u kele se süko uvie chülieketa tseite me ? Kepenuopfü-u die nu sikelie nko kepele nu morei sitoulie nu shü. Thakie, khrista, pucl, "Nieko, 'Niepuu Niepuu' idi a kieya, derei kiüdi o a kepuko chü üze mo ga? " (Luk 6:46). Süsie rei, puo pucl, "A üse, 'Niepuu Niepuu' idi kieyakezha pete teigei kedi nu le phre zolie lho, derei teigei keba a Puou medo chüya kezhako rübei sünu leliecü zotuo. Teisozhau kevor nhie, mia kekra sie, 'Niepuu Niepuu' Hie n za nunu siedzekesi die pu, n za terhuo kesuo kekra whuo, mu n za nunu u ngo mhatho kekra chü mo me! isituo. Sükisü a sie uko ki, 'A mhakipuorei nieko si mowe. A kinu tuotalie, nieko mha kesuo chüyakezha themiako isitatuo" (Mathi 7:21-23). Themia hako kepelemia m u uko nanyü tsatie rei lietho nu tuoyakezhamia, derei uko kedipuo kekrei ta ga? Uko teigei keba Puo-u medoko chülie mote.

Niepuue nko ki kedipuo chü nu shü shi süko chü mu puo pelelie morosuo. Hauha la pu keshü kepele rübei zo we kelalie kenjü kekreilamonyü süu kesia kepele zokecü la. Jakob pu kecü, "kepele rei stümhie ze; mhanü süu mhatho sa kemosie kesia zo" (Jakob 2:17). Puo pu sa kecü, "Süla, mia puo puo mhatho la kepenuopfü mhodzü mezhülieya ükecü mu stü puo kepele rübei la mo zo ükecü no silieta die" (Jakob 2:24). Thelatho-u, "Süla themo-u rei ruopfü sa moro

siatayakezha tuoi kepele rei mhatho sa kemosie kesia zo" (Jakob 2:26). Tsie we verse kekrei krei nunu ngukelie kepele gie sei mhatho kekreiko pie pa keshü la kelalietuo.

Huokipuo we prosarmia mu kepele kepethamiako Johan 3:16 rübei se di uko tha-u rübei le di thakie khashüya. Derei khrista puctü kepele rübei zo we mhapuorei chükelijü ketsokectü. Mhanuü miapuonie kepenuopfü nu puo kepele nei mu puo die peleya ro puo kedipuo chülietuo ga? Puo Niepuu die zelietuo mu die hau thuo pete whepfüliete.

Uzo, kepele thuo mezhü liezotuo (Rommiako 5:1). derei kepele rübei la mo. Nko ngukemezhie kepele geinu kelalie (Efesako 2:8,9), derei kepele la rübei mo. miapuoe unou rüdie mo, baptism khristanmia kelhou zho medzi tou mo, derei kepele dze pupie pethalie ro kelalie zotuo üdi kemetü lievi. ketho, kepele ikectü puoca kere bato zo, mu Bible nu kepele ca kekra baya, kekho keke kepele mhatho kechü kepele, mu dieze kepele kepele kenymia puo mha chü di Jisu ki ze vor kelie dze nko ngulie (Mathi 9:2) Puo utie pie kepuu kirei kepele-u ngu tou lie nyüya. Nko süko pie mia kie kectü puo nei ya. U mhatho nu, puo diekhakeshüko dieze ba ketuo nu, u bu puo medo nu ketuo chülienü baya.. Simo liro nko kepele sü kesia mu kemethuo kepele puozo.

Kepele hau khrista dieliekeviu diekhakeshü nu

kemezhie se puo. Stü kepenuopfü die kertünyü nunu vor ya . (Rommiako 10:17). Stüla u miapuopuo bu kephoumako nunu khrista-e kepenuopfü Nuou üdi pu phralie . Derei si mo liro kepele hau diekhakeshü dieze nunu vor mo. Stü Niepu diekhakeshüko ketsolie lho, derei süko we ketheza rübei zo.

Khrista, pucü, "Themia kehoupouerei pelelie di dzülupfü keliemia kelalie zotuo, derei themia kehoupouerei pelekemo-u pejowatuo" (Mark 16:16) . Themia kehoupouerei stü pelekeliemia Niepu dieze mota lielho. Sümho rei puo baptaiz chülietuo kertünyümia chülietuo, dieliekevi pelelietuo, puo kephamako la puo nou rüdilie, Khrista mhodzü phralie tuo. Sitse tsie we puo gei mha kereba sa motatuo kekreamonyü. Puo Niepu diekhakeshüko diezeliaketuo dojü tha takecü la. Süla mha pete rei puo peletuo mo mo tuoshi uthuo u miapuopuo gei ba.

Mhakechüko 2 nu pelekemoko kropuo dze phrülie mu huomia krus geinu goukewa dze le terlie. Süsie pitor mu Apostelko dieliekeviu pie uko petha vü. Uko khristae kepenuopfü Nuou zo üdi pu kie kelie sie, uko unei siei di uko uko ki ketso di sie, "Hieko bu kedipuo chülie morusuo ga?" (Mhakechüko 2:37).

Tsiewe uko rei uko kepele nu ba taketuo dojü pfülieta, mu sünu mia nyie se mese kengulie (Mhakechüko 2:41) . Thupie ketuo, Filip-e samarianko pu pie dieliekevi kie kelie sie uko mia kekra pelelie mu baptaiz chü phrelie. (Mhakechüko 8:12). Filip-e khrista dze iunok-

u pupie kiekelie ki puo pelelie di puo bu kedi puo chü lie morosuo shikecü ketsokeshü ki Filip-e chü tsei pie puo tsü keshüki puo nei se di puo cha nu vo ta. (Mhakechüko 8:26-39). Mhakechüko 16 nu paul mu sila-e kedie kepfhe kezhau ki puo bu kelalieketuo la pelelie morosuo üta. Derei puo kepelemia mo. Süla unie puo bu kepenuopfü Nuou khrista pelelie siro kepenuopfüdie ko pie pu petha ba di, puo perelie ro puo mu puo kikruko pete kelalie tuo ikecü ki, kedie kepfhe kezhau-e unie rüza pfüko khrüshü, puo nou kedilie di puo kikruko pete baptaiz chülie ta. (Mhakechüko 16:30-33). Sümhie di unou rüdikelie kheko pete kelalietuo üya.

Ketholeshü pucü, kepele puo (Efesako 4:5) . Bible rei puo mu süla themia pete süu pelelie ro kepele puo nunu nko pete cha puo rübei zotuo -Niepu die ze mu puo kepele nu tuotuo.

KETSOKECUKO

1. Kepele kedipuo ga?
2. Kepele se morosuo me? Kedipuo la ga?
3. Ebriko 11:6 phrü di kelashülie
4. Kiüdi themiako kepenuopfü peleya ga?
5. Kepenuopfü puo baya üdi pelekellie u la tseiteme?
6. Jisu khrista dzeu pupie mia kielie morosuo ükecü verse huo Khashülie
7. Khrista pelekemoko gei kedipuo mhie ta tuo üdi

- ketholeshü nu pushü ga?
8. Kiüdi khrista pelelie morosuo üta ga?
  9. U kele nunu khrista kepenuopfü Nuou üdi le kecü la tseiteme? Mhanüti mo liro, kiüdi ga?
  10. Khrista diezeliaketuo ketholeshü nu verse huo khashülie
  11. Nanyü themiako pete kelakelie ngulie tuo me?
  12. Kepele rübei kecü kedipuo ga?
  13. Jakob 2 phrü di pu pedzü selie
  14. Johan 3;16 nu kepele dze rübei pethashü me?
  15. Miapuo-e ketho nunu khrista pelelie ro puo kedipuo chülie morosuo ga?
  16. Kepele la nko mezhüliete me?
  17. Bible nu kepele kiko se petha nu ga?
  18. Nko kepele nu baya üke cü kedipuo geinu silietuo ga?
  19. Kepele kedipuo mhie di vorya shi pushülie
  20. Sünu themia kehoupuo burei kedipuo chü morosuo üya ga?
  21. Niepuu diekhakeshü nu kepele ketsokecü dze ketso tuo me?
  22. Mark 16:16 thushülie, mu vatshashülie
  23. Unourüdikelie ki kedipuo puo chülie morosuo ga?
  24. Themiaako pelelie ketasie kedipuo chü lie morosuo ga?
  25. Kepele kidepuo ba ga?
  26. U kepele ze kedipuo chülie nu ga?

KEPHRÛ THENYIE KEPHOUMA NUNU RÛDIKELIE

(REPENTANCE OF SINS)

Dieliekevi diekhakeshtü kekreibuo liro rüdikelie. Derei rüdikelie mu stü cako khrista siakeshtü, khrukewa mu rheilakesie hako kedipuo geinu kerhie ga? Stü sedeketuo mhodzü, rüdi kelie puoca liro cha kekrei tsatie vakelie, mha keweü khawa keta, la vor kelie, mha kesuoko, mu kekrü kelieko khakewa hako kieya. Jisue thedze puo pu di stü pie kemectü shü "Siro nieko nou kedipuo le ga? Mia puo puo nuo kenie nyi, mu puo nuorieu ki vo di, 'A nuo, no thie tsu di khubelie nu mhachücie' sishü. Sitse puo sie, 'A tsulielho sishü, derei süsienu puo nou rüdi lalie di tsuta. Süsie puo puo nuo nhiecuu ki vo di stükemhie pu lashü. Sitse puo sie, 'Atsulietuo' ishtü, derei puo tsu mota. 'ka, stünie kiu puo puo nei chülie ga?' sitse uko sie, "phichtü zo" Sita. süla Jisu sie uko ki, "A nieko ki pu toushütuo ; khezhanuo khruoyakezhako mu thethenuko nieko mhodzü rie kepenuopfü kedi nu letazhie. kekreibamonyü Johan kemiatho cha ze nieko ki vor, derei nieko puo pele mvüte; sirei khezhanuo khruoyakezhako mu thethe nuko we puo pelelie mu nieko stü ngushü zorei nieko nou rüdilie di puo pelelie moketa la" Sita" (Mathi 21:28-

32). Sūca kerhie kectū liro khrista siakeshū, khrukewamia rheilakesie hau se ze mectūlieketuo we Miapuoepuo kephoumako nunu rūdilie ta ro sūu khristae sia keshū zasi. Sūla rūdi la kelie hau meyie se kectūpuo.

Themia ha kephoumamia (Rommiako 3:23) mu kephouma zhakhra kesia zo (Rommiako 6;23). Sūsie khrista pu pie pethakeshū rūdilie moro ka tatuo (Luk 13:3). Hau ca pu kemesalie ketuo la Luk 13:5 nu pu lashū. Sūsie rei pu la kectū, "A nieko ki pu toushūtuo, sūsūtuoī thenoukedi kectū se morei vikectū kemiatho mia hiethepfūethepfūko kirei kephoumamia puo thenoukedikelie la teigei u neikuotuo" (Luk 15:7).

Rūdikelie hau miapuo kephouma nu nu unou suo ketho chū di kelalie ke cū puo mha kesuo chū kewako la nou suo mo rei ba lie vi derei mha sūko geinu kesuo ngulieyakezha la rūdilie. Apostel paul puctū, "Kekreilamonyū kepenuopfū thuo thenoukesuo sūu se di nie nou chū kedipie kelakelie chau nu vorshūta zo; mu sūu la rūnoukemo puorei jū! Derei thenoukesuo sūu themia kitsanukectū sie kesie se vorshūtya" (Korintiako kenieu 7:10)

Mesa di thenousuo kethochūlie rō unou rūdilieya derei unou rūdilieketuo la chūkekrūwa liekenjū.

Siro supuo bu rūdilie tuo ga? Paul-e Mars Hill nunu mia kepetha nu puo hamhie di pu "Kepenuopfū thiedzū themia puo si kemoteiko nu ngu rei ngukemo

kembie di khawa wate, derei tsie we puo themia kehourapuo tuoyakezhamia shierei kesuoko nunu thenou kedilienuwate" (Mhakechtũko 17;30). hau geinu sikelie Niepuue mia pete bu thechtũ kehourapuo nu tuoze shierei uko bu unou kedi phrelie nytiya. Sũsie Niepuu dienu vapuo themia mhasikemo ki zowe vapie tsũwate siũderei tsie we silie rei mo rei vapie tsũ ketuo tei mote kekreilamonyti kepenuopftũ pesipengu phrewatakectũ la. Sũsie rei Apostel pitor puctũ, "Huomia noule ki rũli tũkectũ mhie, derei Niepuu zo we vortuo tũdi pupiekezhtũ dieu tseilitsoshũ menuo talie lho zo, siũrei puo mia puo bu rei kata mo di peteko bu thenou kedi phrelie kenyũ la puo nieko gei puo nou cha phi ba zo; siũrei puo mia mia puo bu rei kata mo di peteko bu thenoukedi phrelie kenyũ la puo nieko gei puo nou cha phi ba zo" (Pitor kenieu 3:9).

Themia kehoupuorei ketholeshtũko nu pupie kezhtũ dieko silie di uko kephoumako vawalieketuo la unou rũdikeliemia rũbei za phrũlieya. Hau nuoranuomiako morei nhicunuoko we sa mo kekreilamonyti sũko we teigei kedi vie zo kectũ la. (Mathi 18:1-3). Dieliekevi hau bu siliemorokesuo vor keta we mhasi tselie ketamia la pekra kekreilamonyti uko we kevi kesuo, kephoumako pete si di tuoyakezha la. Mu sũko bu unou rũdilie di niepuu ki la vor lie nyti. vo hurei ukelhouzha kra ketako, themia tũdi sa phrũlie vi ketako bu uko kephoumako nunu rũdilie.

Mhakechtuko 2 nu la vo meholie, sünü pitor mu Apostelko pentecost teinhie mia petha di sie. Uko kephoumako ki, khrista krus gei nu gou kewamia rei sũko rünyũlie. Sitse uko rei unou rüdlie nyũ di vor kelie ki, Pitor uko kedipuo chũlie morosuo shikectũ uko ki pushũ, "sitse Pitor sie, "Nieko kephoumako nunu rürei lalie di Jisu Khrista za nunu dzũlupfũlie, silie liro nie kephoumako valietuo; mu kepenuopfũ methuo khakeshũ kemesa Ruopfũ ngulietuo" (Mhakechtuko 2:38). Teisozha kekerei puo nhie rei petha di sie, "Sũla thenoukedilie di rürei la vorliecie, silie liro nie kephoumako vashũtuo mu Niepuu ki nu thenou vakepemvũ tei bu vorlietuo" (Mhakechtuko 3:19).

Hako nunu sikelie themia kehouporei unou rüdi kelie hau diekhakeshũ dieliekeviu diezekelie kerietuo puo zo. Puoca uko kephoumako vawalieketuo la unou rüdlie kerietuo-u dieliekeviu die kertũnyũ geinu vorlieyakezha la. Dieca kekerei puo ro unou rüdlie kemosie kelalie kenjũ unou Rüdiciũ moro uzho rüli kevi rübei zowe tseimo. Sũla Niepu puctũ themia kehouporei kelakelie ngulieketuo la mha hau chũ tselie nu ya.

Nko mhakechtuko leshtũ nu mu sũkembie kekrekerei nu rei ngukelie rüdikelie hau azah puo mo morei thezho puorei mo. Diemudie, Mhakechtuko 16 nu Paul mu sila unie-e Niepu die se kediekepfhe kezha ki pupie kiekelie sie puo mu puo kirkuko unie ze vo mu

rüzapfüko rei khrü shü Mhanütü uko nou rüdilie motiro, süsie stü kedipuo ütuo ga? Saul dze Mhakechtüko 9 nu puo khristanko pechtükektü, derei vapuo Niepuu puo pengu kewa sie themia kekreipuo, kelhoukesa puo puo gei vorte. Puo dieliekevi die ze kelie rübei mo derei khrista krus geinu gou kewa puo la, puo stü le puo nou suo se di khrista dze pupie mia kieshü Hau unou rüdikelie puo mo me?

Huomia tse dieliekeviu die zelie ta liro unou kedilieya, stü kepele-u thuo ukelhou rüdilie ya, stü unou rüdikelie rei sa, mu u kele rei kedilie, stü thuo baptism chülieya. Unou rüdikelie nunu mu khrista die zekelie geinu kephoumako vawa morei khrüwatatuo. Puo themia kesa puo chülietatu (2 Kor. 5:17). Khrista nu themia kesapu chüte. (Galatiako 3:26,27). Puo vapuo chü kevorko chü la sa lhote. puo vapuo mele kewako pie puo vie chüliete. Puo la kijü hau nu mhapuorei zo mo tatuo.

Miapuo khristan chülieketa sie puo la unou rüdi lalie morokesuo rei vortuo. Khristan miapuo kechtü la vitsei mo. Kepele kenyi khristanmia puo zo rei kekrtüwa lievi. Themia kehoupuorei sitou rei phouma ketamia uko kekrtü kewako vapie tsü lieketuo la Ukepenuopfü ki chalie morosuo. (Jakob 5:16 ; Mhakechtüko 8:22). Siliemo liro uko katatuo .

Derei khristan chü moluo kebamia mu kehou tsüphrtü

kemomia ki we khrista dze uko bu rünyülie uko bu puo pelelie, uko kephoumako rüdülie, khrista tise kepenuopfu nuou ücü uko bu sitoulie mu uko kephoumako vapie tsülieketuo la baptaiz chüshülie. Diekhakeshü hako peteko mezhie se. Hako pete chü tsie kemomia kelakelie nguliekenjü. Die hako donu puo mele wa di kelakelie jü, unou rüdükelie hau ca liro kephouma mhathoko pete kha tsei kemo mu kekrü kelie kheko, nanyü kitsatie kekrükelie, uko kelhou nu mezhü kemo mhatho chükewako pele kha tsei pie Niepuu ketsü hako tise unou rüdükelie tya süsienu puoe diekhakeshüko zelie di unou rüdüliete kecü pulievi.

KETSOKECÜKO

1. Unou rüdükelie dze thushülie
2. Khrista sia, khruwa mu rheilakesie zasiko kedipuo ga?
3. Themia kro kedipuomhie di kezalieya ga?
4. Luk 13:3 thulie
5. Miapuae rüdükelie nu ler ta liro puo bu kedi puo chülie morosuo ga?
6. Rüdükelie ki suomia ze uneituo ga?
7. Miapuo mhachükekrükewa la puo nou kesuo mhie rüdükelie hau rei vatshalie vi me?
8. Mesa di thenousuo kecü thushülie
9. Supuo bu rüdülie tuo ga?
10. Pitor kenieu 3:9 phrü di vatshashülie
11. Nuoranuoko rei nuou rüdülie morosuo me?

12. Suopuo bu dieliekevi thachütuo ga?
13. Mhakechüko 2:38 3-19 nu thupie keba mhie unou rüdikelie dze thushülie
14. Unou rüdi kelie hau rei dieliekevi diekhakeshü puo me?
15. Miapuo puo zho rüli kevi la puo teigei sie lievi me?
16. Mhakechüko 16 mu Mhakechüko 9 mu unou rüdi kelie dze thashülie
17. U kelhou rüdi kelie la unou rüdikelie chülieya me?
18. Miapuo khristan chülie ketasie rei puo nou rüdilie morosuo me?
19. Miapuo puo kephoumako nunu rüdilie mo di khrista dieliekeviu diezeli vi me?

KEPHRÛ THETHA

KHRISTA PHRAKELIE

(CONFESSION OF CHRIST)

Dieliekevi kekreibuo liro khrista tise Ukepenuopfũ Nuou tidi phrakelie hau rei puo. phrakelie puoca hau mia bu sikelie, pu hielakeshtũ, pie pukeshtũ, puo pelelie kestũ se kepu sũla Niepu tise thamia kehoupuorei puo diezekeliemia sishtũ tuo. Themia kehoupuorei khrista-e Ukepenuopfũ nuou tictũ uthuo unou nu rũkra toulie mu puo pelelie morosuo. Die sũko phramvũ liro puo tsierei niepu diezeliaketuo dojũlie moluo mu puo Niepu die zekelie khrũkhro ler liekenjũ.

Phrakelie hau meyie se tũkectũ khrista petha shtũ, di sie, (Mathi 10:32,33). Hauca nko keze meho kha

1. Khrista phrakelie mhatho la peteko kieliete. Puo thuo mharapuonu tuoshierei morei uko kehourapuo ba shierei sũko la mhakere puoreijũ, ketho hau ba sei zotuokectũ la.

2. Phrakelie hau khrista nu morosuo, kephoumako nunu mo. Niepuu themia bu phra perielie nytũ sũsie uko kephoumako la puo thuo ze kertũchtũlietuo.

3. Phrakelie hau themia mhodzũ nunu morosuo. Hau mia bu rei silie. Puo khrista nupele tou ta liro puo kepele se mia pengunyũ tatuo.

4. Miapuoē khrista tise puo Niepuu ta liro teigei puou mhodzū pu phralie morosuo . Theja ngulieketu la, thetshetherhu mu puo bu teigei puou mhodzū nu kepenuopfū nuou bu uza phralieketu la. Niepu kedipuo pushū ga? puo themia mhodzū puo phralie nuya.

5. Themia kehoupuorei themia mhodzūnu khrista phramvū liro, puo rei teigei puo puou mhodzūnu puo phra mvūtatuo.

Sūla verse hanie nu pu phreshūwate. Niepu kenienie tsa rei, theja ngulieketu mu mele kewa - u la dieca kekreibuo ketholeshtū nu thupie keba nguliete.

Khrista phramvūketamia la kedipuo mhie tuo ga? Apostel Johan pucū, "Mia seyakezha kekra kijū pete nu tuote, themia sūko Jisu khrista tise themia kemhie di lhou vor ūkecū peleya mo. Sukemhie puyakezhamia mia kesemia mu khrista ngumvūmia zo" (Johan kenieu 7) . Themia kehoupuorei phrakelie mia, Paul thukeshtū, "Tsiu kepenuopfū u Puou bu zayie chūketuo la themia meū pete rei JISU KHRISTA NIEPUU zo ūcū phra phreliketu la" (Filipiko 2;11).

Sūsieso- u nko ngukelie phrakelie hau utiese, rūbei mo derei kelakelie ngulieketu la phralie nie pezie rei rūkralie : "kekreibamonyū no Jisu tise Niepuu zo ūkecū n tie nunu puo chū perheikelieu zo ūkecū n nounu pelielie liro n kelalietuo. Kekreibamonyū mia puoe puo nounu pelekeliē geinu kepenuopfū mhodzū mezhūlieya;

mu puo tie se phrakelie thenga chatalie lho" (Rommiako 10:9,10). Huomia kekrti se di die khashuyakezha, themia kehoupouerei kelalieketuo la uko kephoumako phralie sidi Niepuu pekielie ro mha pete tseite. Derei kepele dze kedipuo mhietuo ga? Themia kehoupouerei rusekelie ki kepele-u gei nu phraya. sita liro unou rudikelie dze kedipuo mhie tuo ga? Hakiha unou rudikelie dze we mhapuorei pushu mo. Sula themia kehoupouerei cha kertu tsatie pfhutuoyakezhamia mha kekra meho tuoya zo. Derei kepele mu kelakelie ngulieketuo la khrista phrakelie verse hau khro thupie kebau nunu silietuo. Kerieu, puo pukeshu themia kehoupouerei unou nu pelelie morosuo, derei susie kemiatho nu morei kelakelie ngulieketuo la. Stuca puo kelalie moluo morei kelakelie ngulieketuo la pfhutu. kenie, puo thakie di sie utie nu nu phrakelieko liro kelalieketuo la. Phrakelie hanu Jisu khristae kepenuopfu nuou mu susie kelalieketuo la, kelakelie nu isi mo, mu hanieha kreitou. kekreipuo liro, khrista nu kepele mu phrakelie khristae kepenuopfu nuou-u die hau rubei la kelakelie se vorlie sumo. Miapuo kepele sa mo di kelalie kenju mu phrakelie sa mo di kelalie kenju, derei sumho nu mha kekra chu salie morokesuo bashu.

Thelatho-u miapuo baptism chuliketuo la mha hako zelie di phralie morosuo. Thedze-u keze phru vo khe (Mhakechuko 8:26-39). Suu chuliketa nko siliete. Filip-e themiau ki khrista dze mu puo bu kedipuo

chülie morosuo shikecü pethashü stü sikelie sie puo Niepuu pele vorlie. Derei mha hau rükralie, puo baptaiz chü kemo mhodzü Jisu khristae kepenuopfü nuou ketho ükecü sitoulienýta. Iunok-e kemezhü nunu Filip die kelashü zo rei, Filip bu baptaiz pie puo kestü puo medolie .

Hauha zasi kevipuo, themia kehoupuorei baptaiz kha puo tsü kecü mhodzü nu uko bu Jisu khrista üse kepenuopfü nuou üdi phralie mu uko bu Jisu khrista pele tou temo mo shikecü silie ketasie, uko u üro baptaiz mhathoko sede shülie vi.

Phrakelie hau ketho nu mesadi phralie, mesa mezhü di phrakelie üse phrakelie kevi isiya.

Süla nko kedipuo mhie ga? Miapuo bu kelalie ketamia, dieliekevi kertünyümia, stü pelekellie mia, puo kephoumako nunu rüdikeliemia khrista üse kepenuopfü nuou üdi phrakeliemia, mu sidi thelatho-u nu puo kephoumako valieketuo la puo bu baptaiz chülie khrista phrakelie hanu kelalie ketuo la mharhü puo morei dieliekeviu diekhakeshüko donu puo chüliete. Puo rübei zo we kelalie lho, derei stü sakemosie miapuorei kelalie kenjü. Hako pete kelepuo nu vor ta liro kekuo ngulie di Niepu thuo kekhalie di ba tatuo.

KETSOKECÜKO

1. Phrakelie ca vatshashülie

2. Ukepenuopftü nuo chtüliketuo la kedipuo phralie morosuo ga?
3. Mathi 10:32,33 phrtülie mu stü kepulie
4. Khrista phralieketuo la suomia kietuo ga?
5. Kirapuo nu phralietuo ga?
6. Stü tseititse Niepüu kedipuo chtüshütya ga?
7. Puo phramvtü ketako la kedipuo mhie tuo ga?
8. Kedipuo mhie di phralietuo ga?
9. Phrakelieu kelakelie nu tuo mo morei kelalie ketuo la tuo ga?
10. Iunok baptaiz khashü kemo mhodzü Filip-e puo bu kedipuo chtülie nu ta ga?
11. Puo kinhie phralie ga? kedipuo se puo phralie ga?
12. Phrakelie hau kikidi meylie se ta ga?
13. Stükemhie tou di thie baptaiz chtülienyü kectü mia bu phralie ketuo mertüya me? kitüdi ga?
14. Kie kelie sie kedipuo phralietuo ga?
15. Kelakelie mharhütkhashülie

KEPHRÜ THEPFÜ
KEPHOUMAKO
VALIEKETUO LA
DZÜLUKEPFÜ

(BAPTISM FOR REMISSION OF SINS)

Kephrüko donu mha kebvü seyakezha dzülukepfü hau rei puo. Derei hau Bible nu kemeyie se puo, mu hau dieliekeviu diekhakeshtü puo zo. Diekhakeshtü kekrekiko mhie di hau chü salie morokesuo se puo. Diekhakeshtü pete rei dieze mu kelalie ketuo la phre zo.

Chülie kevi de kephrü hau nu dzülukepfü dze silienyü ba. Keriethe-u dzülü kepfü puoca-u silieketuo urhie chülienyü ba. Grikmia dienu dzülukepfü tse baptizo mu puoca thiekelié (to dip) dzü khro ke kelie (to submerge) ne pie dzü khro keshü (to immerse) khrukelié (to bury). Ketholeshtü-e hau medo takectü ngulie, "Morei we Jisu khrista za nu dzülupfükelie ki we puo seu rei ze pfülieta ütü si mote me? we dzülupfüctü nu puo seu ze puo chü di u khruwate, süla, zayiekechtü kepenuopfü kekuou la kesia nunu khrista chü perhei lakelié kemhie i u bu rei kelhou kesa se lhou tuolieketuo chüwate" (Rommiako 6:3,4), "Kekreilamonyü nieko dzülupfükectü nu khrista ze khruwate mu kesiako donunu kepenuopfüe nieko rei pelekelié la puo sa rheiliete" (Kolosiko 2:12).

Derei kekepie vakelie (sprinkling) mu dzü lapie va kelie (pouring) hako la kedipuo mhie ga? Süko we la talie morosuo kekreamonyü süko themia thuo chü keshüla. Uko süu pie ne kekelie son nu seya, kepenuopfü die rhu tuoyakezha mia süko se uvię chülie kenjü.

Süsie nko phrükelie Bible nu dzülukepfü dze kekreakrei ngulie. Derei paul Efesako 4:5 thu keshtü, dzülukepfü puo . Thie kiu pie upha pfü tuo ga? Nko Mhakechtüko 8:26-39 nu rürei la meho vo ro, Filip mu lunok nie dze phrülie. Filip-e Khrista dze pu pie pethashü kelie sie nu, puo dzülupfü nyü vorta. Thupie keba, "sidi unie keze cha nu vozhtü ru vo thechü puo nu dzü keba ngulie. sitse kezha sie, "Haki dzü huo ba, a bu dzülupfülieketuo chakha huo ba me? Filip sie puo ki, "No n nou pete se pelelieketa sie dzülupfülie vi zo" isishtü sitse puo sie, "A Jisu khristae u Kepenuopfü Nuou zokecü pelete" isita".

Sidi kezha puo ba geiu bu thalienu shü, sitse unie keze dzü nu le di Filip bu puo dzülü khashüwa. Susie unie dzü nunu parlie tse, Niepuu Ruopfü Filip ze tuota. sidi kezha bu puo ngu sa mota, derei puo nei phalie kelho chü di puo chau nu vota" (Mhakechtüko 8:36-39). Tsie ha hako menuo di le vo khe :

1. Niepuu die zekelie sie nu themia -u ki dzülupfü lie kevi die khashü
2. Süu kekhrü dze, mu dzü nu kekhrü ngu süla nko

rei stū pushūlie

3. Siro stūnu pukeshū, unie kenienie dzū nu le tūcū pu , stū liro Filip and Iunok nie dze, sūsie dzūlukepfū tsei tatse unie dzū nu nu tuo parlie. Suopuonie die hau ze kemetū lievi ga? Miapuorei jū, stū niepuu die kecū la.

Sūsie Johan 3:3-5 rei la meho vo ro stūnu ha kemhie thu keba ngulie, "Sishū tse Jisu sie puo ki, A n ki ketho-u puya, penuokesa la kemosie miapuorei kepenuopfū kedi ngukelie jū zo" sishū. Sitse Nikodema sie puo ki, "kimhie di phichumia puo bu penuo lalietuo mu? Puo puo zuo va nu la le di penuo lalie vi me?" sita. Jisu la sie puo ki, "A n ki ketho-u puya dzū mu Ruopfū nunu penuo la kemosie miapuorei kepenuopfū kedi ngukelie jū zo" (Johan 3:3-5) sūla kelakelie ngulie ketuo la dzū nu shūlie ro viteme ? stū rūtūthor. Stū tse dzūlukepfū, stū rūnyū di chūkelie mia ngukemezhie khro lerte. Kepenuopfū die nunu sikelie tuoi ruopfū thuo chatha shū di dzūlupfūlie kecū tse penuokesa la kelie isiya. (Pitor kerieu 1:23).

Paul-e Tita ki thukeshū nu, "U thuo u kemiatho nunu chūkelie mhathoko la monyū puo thuo u ngukemezhie la u kelaliete" (Tita 3:5). Hanu khrū kelie hau themia bu lhou kesa la lie ketuo la. dzū nunu dzūlupfūya. Sūla baptism liro khrukewa, dzū nu khrukewa; sūla ketholeshū nu dzūluke pfū hau puo tei chiepie kezhū

(Valid) puo rei zo.

Dzülukepfü hau meyie se kecü verse kekrekrei nu nu phrtüiete, "süstü tsie nie kelashtyakezha dzülukepfü zasi puo thashü, kelakelie stü sie nie mo geiketuo kerhuko khrükewa la mo, derei nie noule puotou chü di phrapie kepenuopfü ketstü, mu süstü Jisu Khrista rheilasieketau la nu zo" (Pitor kerieu 3:21). Apostel-e dzülukepfü rübei la kelalie tuotü di pumo, derei Niepuu puo dienu petha kelie peteko kesakelie sie nu kelalie vi. Derei khrista puo thuo puctü, "Themia kehoupouerei pelelie di dzülupfükeliemia kelalie zotuo, derei themia kehoupouerei pelekemo-u pejowatuo" (Mark 16:16) Dzülukepfü la kelalie me Themia kehoupouerei pele di dzülupfülie. Stü mele wa ro khrista rei melewate.

Tsierei, dzülukepfü hauha kephoumako valie ketuo la, "Sitse pitor sie, "Nieko kephoumako nunu rürei lalie di Jisu khrista za nunu dzülupfülie, silie liro nie kephoumako valietuo; mu kepenuopfü methuo khakeshü kemesa Ruopfüu ngulietuo" (Mhachüko 2:38). Saul üse puo dzülupfülie ro puo kephoumako vashülie tuo kecü la. Rünyülie, "Süla no tsie kitüdi pfhe ba zo ga? sielie di dzülupfülie mu puo za nu n mezhiemelo di n kephoumako khrüwalie" sita (Mhakechüko 22;16), Süsie, stü Niepu diekhakeshü puo ; "Sidi puo uko bu Jisu khrista z anunu dzülupfülienuwata. sitse uko puo bu zha huoyo uko ze sa banu di chata" (Mhakechüko 10:48).

Kelakelie hau, kephoumako vapie kelalashü lieketuo la. Säu dieze geinu rübei zotuo. Mathi 26:28 nu pu kecü, khrista puo zie pekru keshünunu, kephoumako vawaliekevi ngulie. Süsie rei Efesako 1:7 mu kolosiko 1;4 nu pu kecü khrista zie la kephoumako vawalie ketuo tei vorlie, derei saul-e puo kephoumako vawe lieketuo la dzülupfü morosuo ülie. Süla tsiewe si mesa lie takecü khrista zie la kephoumako khrüwaya.

Tsirei sa la lieketuo- u dzülukepfü nu nu khrista nu lerie taya; Paul -e Galatia kepeleko ki thu keshtü nu, "Nie tsie kepele nunu khrista ze puo chü di kepenuopfü nuonuo chüte Niekoe khrista ze puo chükelie nunu dzülupfüliete, mu pfhedzie puo tuoi khrista dzieliete (Galatiako 3:26,27).

Süsie rei, pu kemesashülietuo üro, säu baptism (dzülukepfü) rübei kelalielho mu kelalie kenjü, derei dzülukepfü sa mo di miapuorei kelalie ketuo puorei jü. Themia kehoupuoreidzülukepfü kedipuo shikecü sikelie rübei mo di säu ca silie. Miapuoe va ker kenie mese rei dzülupfü ta zorei puo ca kedipuo la dzü khro nekekelieya shikecü sillie moro puo tsie rei ruopfü kitsatie nu dzülupfülie mo ba zoluo.

Derei kinhie dzülukepfü kechtü nu kelalie ga? u miapuopuo khrista dieliekevi rünyükevi geinu, säu pelekeliie geinu, mezhü di puo kephoumako nunu rüdikelie geinu, khrista üse kepenuopfü nuou üdi phrakelie geinu, mu

Bible nu thupie keba dieko medzi di dzülukepfü geinu isidi hako pete pele mu dzülukepfü-u la kelalietuo. Stu cha thapie khrista mu puo kehau nu shülieya.

Thelatho-u, dzülukepfü mhatho hau la dzü nu Niepu ze di khrulie mu dzü mekhru nunu rheilasio kelhou kesa nu tuotatuo. Hau ca Niepuu kekhu mu puo rheilakesie zasi Rommiako 6 phrúshülie.

KETSOKECÜKO

- 1. Bible nu u kebvü ketuo kephrü keretho-u kedipuo ga?**
- 2. Dzülukepfü hau dieliekeviu diekhakeshü puo me?**
- 3. Dieliekeviu diekhakeshü hako ki rei meyie kuo kecü ba sa me ?**
- 4. Kelalieketu la diekhakeshü huo nyi me?**
- 5. Baptizo la vatshashülie**
- 6. Rommiako 6:3,4 mu kolosiko 2:12 nu kepetha die kedipuo la ga?**
- 7. Dzü lapie va mu kekepie va (sprinkling and pouring kecü kedipuo ga?**
- 8. Dzülukepfü kidepuo ba ga?**
- 9. Bible nu dzülukepfü puo üse kedipuo ga?**
- 10. Mhakechüko 8:26-39 phrü di kepulie**
- 11. Iunok - u kirapuo nunu khrulie ga?**
- 12. Johan 3 : 3-5 nu khrukelie dze pie kedipuo mhie chülie nu di pethashü ga?**
- 13. Khrülie di lhoulalieketu-u kedipuo ga?**
- 14. Dzülukepfü mhathoko kedipuo puo ga?**

15. Dzülukepfü-u la kelalieya me? Dzülukepfü thuo kelalie tuo me?
16. Mark 16:16- u thushülie
17. Kephoumako vawalie ketuo la kedipuo chülie morosuo ga?
18. (Baptism) Dzülukepfü hau diekhakeshü nu sa me?
19. Khrista zie la kedipuo mhie di vor keselie ya ga?
20. Mathi 26:28 mu Mhakechüko 2:38 nie kepulie
21. Süsie rei Efesako 1:7 mu Mhakechüko 22:16 - u kepulie
22. Dzülukupfü nunu khrista ze siate kecü ca kedipuo ga?
23. Chakiuze di khrista nu ler tuo ga?
24. Mhaca mezhü mo zorei dzükhro ne keke kelie chülie vi me?
25. Dzülukepfü-u la kinhie suomia kelalie ga?
26. Niepuu kedipuo mhie di khrulie mu dzülukepfü-u la rheilakesie dze kedipuo mhie ga?

KEPHRÛ KER

DIELIEKEVIU THEJAKO

(BLESSINGS OF THE GOSPEL)

Dieliekeviu mu dieliekevi diekhakeshũko do nu dieliekeviu thejako rei sa. Ketho, ketho dieko pelelieya, diekhakeshũko rei zetuo mu dieliekeviu pele mu sũu die ze kelie la theja ko ngulieya. Apostel paul puctũ, "A Niekò ki kevor kia khrista geinu ngukelie ketsũkertu thejako se voruto" (Rommiako 15:29).

Thejako kedipuo puo ga? Thejako kekra ba, derei kemeyiethoko rũbei thulietuo :

1. Khrista dieliekeviu die zekelie la puo kephoumako vapie tsũlieya, "Sitse pitor sie, "Niekò kephoumako nunu rũrei lalie di Jisu khrista za nunu dzũlupfũlie, silie liro nie kephoumako valietuo; mu kepenuopfũ methuo khakeshũ kemesa Ruopfũu ngulietuo" (Mhakechũko 2:38). Hauha rei cha kekrei puo nu kelalie tuotũ pushũ (Mark 16:16). Penuokesa la takectũmia (Johan 3:5) Miapuo kephoumako khrtũwa mu puo themia kesapuo chũ di lhoulie tuotũ kectũ sikelie hau kidepuo rei ungoshi.

2. Dieliekeviu la khrista nu lerlie, "Morei we Jisu khrista za nu dzũlupfũkelie ki we puo seu rei ze pfũlieta tũctũ si mote me (Rommiako 6:3), "Nie tsie kepele nunu khrista ze puo chũ di kepenuopfũ nuonuo chũte. Niekoe khrista ze puo chũkelie nunu dzũlupfũliete, mu pfhedzie puo tuoi khrista dzieliete (Galatiako 3:26,27),"Siro

themia kehouporei khrista ze puo chülieta ro, puo themia kesa chüte ; mha keweko vote, mu kesa phrete." (Korintiako kenieu 5:17). Nko khrista nu ba keta la ruopfü thejako thsukeze di Niepu-e keviepie keba pie puo themiako ki khashü.

3. We dieliekeviu diezekelie geinu khrista mo-u nu morei kehou nu lerte. Korintiako kerieu 12 nu Apostel paul-e pu kecü nu kehou-e khrista mo-u mu u mo-u üse kehou-u (Kolosiko 1:18) ; Efesako 1:2,23) . Süla puo rei sie dzülukepfü-u la nko kehou nu morei puo mo-u nu lerkeliezo, "Sütuo, uko pete, Judamia rei kemomia rei, keze mo puo chüketuo la Ruopfü puo nunu dzülupfü phreliete , mu uko pete bu krietuo Ruopfü puo khashüwate" (Korintiako kerieu 12:13). Kehou hau kijü nu mhasingukelie - ba kezhatu- puo. Süu bie peka walie kenjü, derei kechachie ba seituo. Siliro kidepuo rei u mo chüketa ha ungo shi, Niepuu kehou tsüphüko chüliete.

4. Nko tsiewe kepenuopfü nuonuokote süla khristanmia chüliete, "Derei nie khristanmia kechü la kemezhieya ro mengaketa chü hieu theza stü thopfülieketa la kepenuopfü tsheliecie" (Pitor kerieu 4;16) Kitüdi ga? kekreamonyü Khrista za nunu kelakelie ba kecü la ,(Mhakechüko 4:12) Stü rükrashülie ! khrista nu pelekeli mu puo pethakeshüko die zekelie nu, puo urhu di puo za dzielie vi kecü kha utstüwate. Hauha theja kezha sepuo.

5. Nko khristanmiako thanu lhou ba kectü la Niepu rüsuoya, "Sirei puotei puo vorzhie mu stü tsie rei vor bata zo, ketho chü di rüsuoyakezhako ruopfü mu ketho nunu kepenuopfü rüsuoketuo tei puo vorzhie, kekreilamonyü Puou mia bu sidi puo rüsuonytyakectü la. Kepenuopfü stü. Ruopfü zo, mu puo rüsuokezhamia ruopfü mu ketho nu rüsuomorosuo" sishü (Johan 4:23,24). Nko bu kehou hau nu khawa hie nu di pushü : "Huomia chüya moketa tuoi hie di uko we keze kehou seiyakezha zho-u khawa hie khe, sikectümonyü, uko huoniehüo tarho ba zolie khe, kekrielamonyü Niepuu zhau penuo miemie vortakezhü ngu baketa la" (Ibrik 10:25). Nko bu zhadou do zha therie metsei Niepuu themiako vo di therhu keba puoteikevi sükemhie nu keselie ketuo kide puo theruo vi shi Sünu Niepuu thuo urhu di u so bou chü tuotü mu silie liro we kikidi : puo melewalie vi tuo shi. Puo thuo pu di sie, "Kekreilamonyü kehourapuorei mia keniekese a za nu kehoukengou kebara, a süko donu baya zo kectü la" sishü (Mathi 18:20)

6. Keze krotho kechü rei theja puo "süko u thuo u khipie apostelko kepetha die nu mu kepekrokectü nu shülie, tsiu niekhrüda bieetshiekectü mu kecha nu rüdi mo ba zota" (Mhakechüko 2:42). Nko khristanmia u kromia morei u kezemia thachü ta kectüki huoniehüo hü mu uko se morokesuoko kha uko tsüsülie. Mha hau zhadou do metsei kehoukelie cau zo. Krotho hau houndo, Niepuu kertüsuono nu mu mha keze chükemie geinu thejako vorlieya.

7. Nko kecha tei rei ngulie ya . Kepenuopfü -e themia peteko la rünyü mu uko pfhe siya mo. ketholeshü puctü, "Kepenuopfü kephoumamia pfhe rünyüya ükecü we si ba zo (Johan 9:31) . Kecha hau kepenupfü nuonuoko la rübei, suomia nie puoki uko puou üdi kecha geinu pfhüya shi sümia pfhe rünyü shüya. Derei kecha süu kepenupfü puo medo pie se chalie morosuo, sitse puo ungu mezhie di u meyiemelo keba-u rünyü shütuo , "we kepenupfü mhodzünü u kethepfü nyite, kekreamonyü we puo chüpie u tsü tuoyakezha la" (Johan kerieu 5:14). Ibriko kethuu-e se, "Kepele sa mo di miapuorei u kepenupfü nei chülie kenjü zo kekreamonyü puo ki vorya kezha kehoupuorei kepenupfü puo ba zo kecü mu puo pfhü kevomia puo mhapie tsüya ükecü pele morosuo" (Ibriko 11:16). hakiha puoe kecha geinu theja nguphylieya ükecü pu ba. kidepuo u mezhie ba shi, we se morokesuoko pete puo ki cha ro puo u kecha rünyü shü di puo u ngumezhie shü mu mhale liedi ukechau chüpie tsütuo.

8. Nko zhadou do therie metsei kertükraca bietshekecü l apuo rükra lieya. hau la paul puctü, (Korintiako kerieu 10:16). Hauha rei ruopfü tsatie theja kezha se puo, we sünhie puo nko la siakeshü dze puo mo mu puo zie rükrakelie geinu uchü pekuoshüya.

9. Khrista dieliekevi die zekelie la kemesa Ruopfü mhaphruko rei ngulie. Mhakechüko 2:38 nu kepu la kecü, pitor sie unon rüdikelie geinu mu dzülukepfü geinu u kephoumako valietuotü mu kemesa Ruopfü

mhaphrũko ngulie. Kepenuopfũ, khrista mu kemesa Ruopfũ u gei lhou ba ta ro miapuo rei ze keduolie kelho theja nguliete therhu rei kidepuo u gei vor di ba keta sũu ki zhakuo kecũ huo nyi me?

10. Kijũ hano Niepuu la lhoulieketuo theja rei ba "sizomonyũ nie mhakehoupuo kechũ nu rei, nie pfhe nie dieko mu nie mhathomhachũ pete nu rei Niepuu Jisu za nunu chũ di kethezie khapie kepenuopfũ u Puou tsũliecie" (Kolosiko 3;17).Khrista puo thuo puo, "Sirei nieko puo kedi mu puo kemiatho pfhũ perielie; silie liro mha sũko rei pie nieko tsũ sashũtu" (Mathi 6;33).

11. Nko Niepuu la cha puo nunu kekramia ki pethalie kevi ba mu sũnu Niepuu teisonhie uze tuozo tũkecũ silieya. kekreamia ki rei morei kijũ pete mhorei theja sũdepuo ugei keba-u ze di kekreamia pethashũ kelie geinu ketho-u mu uko ze khrista ki vorlieya me? Niepuu puo diekhakeshũ puo uze sei tuo mu teisonhie u khruhiketuo pushũ. Derei puo die rũnyũlie, "Sũla nieko tuo vo di themia neitũko pete chũpie a siedzimia chũliecie, Puou mu Nuou, mu kemesa Ruopfũ za nunu sũko dzũlu khashũ di uko bu a nieko ki pukeshũko pete chũuzelieketuo la uko pethashũliecie. siro harie, A puotei thela ketso rei nieko ze tuo zotuo we" sishtũwata" (Mathi 28:19,20).

12. Thelatho-u kerhei keditũtre puo utsũ tuo tũdi Niepuu pushũ mhanũtũ nko puo diekhakeshũ nu ba sei

liro mu puo pelelie ro, "Kehoupuorei u pfhenei menyi kemesa se di kerheiprũbo-u si cũlie sũketamia mu rũna nadiu careko nu leketuomia ruokuotho" (Pesikeshũ 22:14), "Kemezhiecteũ phirtuoũkezhũko la michie liecie. Harie, nieko kedoketuo la satan nieko tepie kedieki nu shũtuo, mu nieko zha ker kemezhietuo. Derei kesia ketso zorei no dietho tha zolie sitse a kerhei tsũre khashũ n tsũtuo" (Pesikeshũ 2:10).

Niepuu puo thuo puo la we mhaleya mo kectũ supuo nie pu ga? Khristanko kelhou ha u kenei ba kemo kelhou puo tũkectũ supuo nie pu ga? Supuo nie khristanko kelhou nu mhapuo rei pie mia tsũ ketuo jũ tũkectũ pu ga? supuo nie khristanko thiesie vor ketuo cha jũ kectũ pu ga? Khristanmiako kelhou wekevitho puo, kevi zhakhra ngulieketuo kelhou puo, themia kehouporei lhoulievi. Kephouma nunuta par di lhou kectũ la, mia cha thapie kevi nu mu kezekevi kelhou nu mu mha peteko la lhoulie kevi mu thiesie vor kezũko ngulieya . Puo mhakinyi tsatie shierei mu ruopfũ kitsatie shierei theja kepfũmia sũko pete puo kinhie nu dieliekeviu die zelieteshi puo geinu sedelie tatuo. Hakoha puo thelakejũ ngulie ketuo sede lieketa puo zo.

KETSOKECUKO

1. Dieliekeviu thejako pie Niepuu suomia bu ngulietuo tũya ga?
2. Efesako 1;3nu phrũ di kepulie
3. Khrista dieliekeviu diezekelie la kedipuo ngulie ya ga?

4. Miapuoē ki mhie di khrista nu ler tuo ga?
5. Hako khruhilie ketuo la ketholeshtū verse huo.khashūlie
6. Ruopfū mhaphruo thejako kirapuo baya ga?
7. Miapuoē ki kemhie di kehou nu lerya ga?
8. Khrista mo-u dze thushūlie
9. kijū pete nu thechtū kiu se mhasithectū kezhatu-
u ga? kiūdi stū zhase ta ga?
10. Pitor kereiu 4;16 thulie
11. Kelakelie nu theza kedipuo ba ga?
12. Suomia Niepuu pfhū di puo rūsuo ya ga?
13. Kikidi nko bu kehou khawa nu ta ga?
14. Kehou nu vo kehou kectū medzi supuo se theru so-u ga?
15. Krotho ba lie morokesuo dze vatshashūlie
16. Niepuu kephoumako kecha rūnyūya me?
17. Sumia la kecha-u khapie baya ga?
18. Nko kedipuo mhie di chalie morosuo ga ?
19. Niepuu kerūkra ca kese puoca khashūlie
20. Kedipuo theja pie se khristanmia ngulieya ga?
21. Supuo bu umhodzū ukelhou nu rielie tuo ga?
22. Kedipuo se kekreiko ki u theja ngukelieko pie
pethashū tuo ga?
23. Niepuu suomia ki kerhei keditsūrie khapie
tsūshūtuoti ga?
24. Stū pie khristan miapuo ūkectū la khapie tsūtuoti
ya me?

KEPHRÛ KER PUO DIELIEKEVIU PIE PU PETHA KELIE

(PREACHING THE GOSPEL)

Khrista sie uko ki, "Nieko kijtj pete nu vo di dieliekeviu pie themia neitko pethashüliecie. Themia kehouporei pelelie di dzüluopfükeliemia kelalie zotuo ; derei themia kehouporei pelekemo-u pejowatuo" (Mark 16:15,16).

1. Jisue diekhakeshtü nu Apostelko bu vo lie nu shü

Niepuu Apostelko bu volie nu kecü rübei mo, derei uko bu kirapuo vo nu shi thechüko rei pushü. Puo pucl, kijtj pete nu vo nu, seyyie pete nu mu themia neitko nu volie nu shü. Hanu sikelie themia peteko ki volie nu shüte.

Apostelko teiki we kevokevtü cha jtü tsiu seyyie puo ki seyyie kekreiko ze kekhe rei yamo, sizorei Niepuu chüliekelho die puorei pushü mozo.

2. Jisue Apostelko ki die kha-keshtü uko bu vo di pethashülie nu ta.

Uko bu vo nu keshü nu kedipuo se vo pethashülie tuoshi süko rei pu kemesa pie uko ki shü. Uko ki pu keshü dieliekeviu pie pushülie morosuo mu dielie kevi

sũko pie uko bu si kekrũwa hie nu di pushũ. "Themia kehoupũorei pelelie di dzũlupfũkeliemia kelalie zotuo; derei pelekemo-u pejowatuo. " (Mark 16:16)

3. Jisue Apostelko ki uko dieliekeviu rũnyũlie di ze keliemia bu dzũlu khashũlie nu shũ.

Kerietho-u nko nko bu silie morokesuo-u liro dieliekevi ha pie se vo kijũ pete nu pethashũlie keketuo la Niepuue Apostelko dzie nu shũwa. Uko ketsekeshtũ nu uko mese liro themiako dieliekeviu zelie ba mo moshi meho kectũ zo moro mha kekrekiko la mo, siro uko bu vo di dieliekeviu pupie themia neitũko ki shũlie nu ta. Sũsie uko kie keshũko dieliekeviu zelie ta liro pie dzũlukepfũ khashũlie nu shũ. Sũko chũ tseikelie sie uko si kekrũwa molieketuo la, die hako se di ketselie nu shũ. Puo puctũ, "Sũla nieko tuo vo di themia neitũko pete chũpie a siedzimia chũliecie, Puou mu Nuou mu Kemesa Ruopfũ za nunu sũko dzũlu khashũ di uko bu a nieko ki pukeshũko pete chũtũzelieketuo la uko pethashũliecie. " (Mathi 28:19). Sũsie rei Niepuu die sũko nu mhapũorei si kekrũwa molieketuo la ketso lashũ.

4. Thelatho-u, Jisue uko petha di sie themia kehoupũorei dieliekeviu zelieketamia bu uko petha zo balie nu shũ.

Sũsie rei Jisue diekha pie uko ketso di sie uko tũse, uko bu kijũ pete nu volie sidi dieliekeviu pie pethashũlie mu sũsie uko ũnei di dieliekeviu zelie re

Niepuu za nunu pie dzülu khashülie. Sürübeizomonyü süsie rei mha chülie morokesuo kekra uko mese vortuo mu sükostü Jisu pukeshü die. "siro harie, 'A puotei thela ketso rei nieko ze tuo zotuowe' sishtwata. (Mathi 28:20). Hau ca mha pete rei pie uko dzie nu shükewa, puo thuo teiu re rei morei rütü rei, niathu, niakra kehourapuo nu rei vo lietuo tüdi diekha uko dzie nu shüwa. Puo puclü, dieliekeviu ze kelietherieko rei ruopfü tsatie pesiawa hie tsiu uko khawa hie zo nu shü ; sikectumonyü uko tahitarho mu petha menuo ba di uko bu Khristan kelhou tha-u nu lhou toulie nushtü. Hau geinu si kelie, puo kelakelie kha pie thamiako tsü ketuo la vapuo rübei nounyü mo di uko bu kechachie kelakelie ngulieketuo rhü di pu keshü silie. Puo uko bu Khristan kepele kelhou nu dojü se ba di lhoulienülie. Mu hakoha mho petha sashükelie geinu lhou miemie sielie kevi rübei zo.

Pesotsatie thupie ketuoko dieliekeviu se vo pethalie nu di diekhakeshtü nu kijütu mu uruopfü hanieha kenienie rei kelakelie ngulieketuo la vo di puo pethalieketuo kekuo keba ngulie. Derei die hako pie kedipuo mhie di se vo tuo shikecu Niepu mharhülie keta rei nko meho nyü ba. Sünu Niepuu mharhükelie liro kijü dze-u ze di puopuo pie se vo pethalieketuo Mhakechtüko 1:8 nu ngu. Apostelko ki pu keshü die-u nie pezie rei rünyülie, "Derei kemesa Ruopfütu nieko gei vorkelie ki, puo kekuo bu nie ketshu chülietuo, si kelie ze nieko Jirusalem nu, Judia pete nu mu Samaria, tsiu

kijü vala ketso rei a la zhapu chushulietuo". Nko meho menuo salaliekhe.

1. Dieliekeviu pie Jerusalem nu chü sedelie nu shü.

Nko Mhakechtüko 1 mu 2 phrü kevo nu hako nguliete. Sütei ki Apostelko Jirusalem nu ba ru pentecost zha vorlie. Judako ze di kijü peteko ze keselie. Süsie. Süsie Apostelko gei Kemesa Ruopfüu vor di uko ketshu chülie ta di die kekrekrei se pu vümu uke dieliekeviu pupie mia petha sedelie. Mha hako la themiako unei di mia nyie se mese diezeli di uko dzülukhashülie mu kehou nu salieta. Ha nhie nu dieliekeviu sedelie di keyie volie. Niepuu mhasimhale-u thie rei tuoze mu süstütoi dieliekeviu zhapu chü di kijü pete nu vo kengulieyakezha rei chütuo. Puoca uko si kelieko uko uthuo u thetsera la vo kelie ki dieliekeviu zhapu chü tsiu sü dze kepu la lielie vor. Puoca, nko phrü kevo nu Apostelko Rome nu vo kemo ngulie derei kenuotsa, Paul-e Rome nu vo di tarho kemo mhodzü kehou sedelie keta ketholeshtü nu ngulie. Mu ketholeshtü nu pu kectü Pitor bu Rome nu vo di zhapu chü ketuo la die khashümo zo morei Apostel kekrekoi rei sünu ketse morei vo mo tsie ha vortsote. Süla sü kedipuo ca la ga? Kekreilamotü, Rome nu keba themiako dieliekeviu die zeli. Uko Apostelko vor kemo mhodzü nu uko thuo u kinu nu vor di u themiako ki petha lie tsiu kehou sedelietakectü la.

2. Dieliekeviu pie Judia pete nu chüshü :

Judia liro Jirusalem khiemho keba thechtü puo. Puoca sünu keba themiako ki zhapu chüshüketuo re zo mo. Süla süsienhie uko Jerusalem mu Judia pete nu dieliekeviu pie zhapu chüshü. Stefen kesia dze nko phrtüshükhe. "Saul rei puo dukhrikewa puo medo zo Siro teisozha sünhie yawinu mia Jerusalem nu kehouu pechtü sedeta Apostelko zo kemosie, kepelemia pete ta ctüre Judia mu Samaria kijü- u nu vota" (Mhakechtüko 8:1). Süsie rei nko phrtü kelie uko ta se lutsahatsa cure vota. " kepelemia ta ctüre kepra kehouura puorei u kevo nu dieu pie pethata. (Mhakechtüko 8:4). Süla dieliekeviu pie Judia pete nu chüshüte.

3. Dieliekeviu pie Samaria rüna kemeyieu nu vo di Khrista dze pie themiako pethashu. Mu sunu themi akro-u tertü chü puo die rünyülie, mu puo u ngo mhatho chükeshüko rei ngu.' (Mhakechtüko 8;5,6). "Derei uko Filip kepetha die, kepenuo pfü kedi dze dieliekeviu mu Jisu Khrista dzeu pelelie, sidi thenu rei thepfu rei dzülupfülieta" Mhakechtüko 8:12). Kenuotsa Pitor mu Johan unie vo uko mehoshü. Thupiekeba, "Sidi unie Niepuu die pushükewa sie, tuo la Jerusalem nu vota. Unie la vor kezhtü ki Samaria rüna kekra nu Dieliekeviu pie pethashülie. "Mhakechtüko 8:25). Süla Samaria nu Niepuu mharhtüpiekeba tuoi dieliekeviu silieta.

4. Thelatho-u, Deliekeviu pie kijü vala ketso chüshü.

Kijü vala ketse Dieliekeviu pie zhapu chüshü ükectü

mia bu sitoulie ketuo la Paul pu kecti nu, Phrtlie, "Nie kepeleu u metei mu khrukhrekecti mvtdzeu gei tha zolie morosuo, mu nie dieliekeviu sikelie la nie kemert puo chtu tuo te. Dieliekevi ha pie teikhro kelhou themia kehoupouorei petha voshu zo. " (Kolosiko 1:23). Sula Niepuu mharhtu nu kijtu pete nu zhapu chushutu nu keshutu teicie ser donu keza votsolieta.

Sula Niepuu thie nko bu kedipuo chushulie morosuo utuo ga? Puo thiedzt theriekiko mhie thiarei zotuo. Mu nko rei dieliekeviu pie se kijtu vala ketso rei puo la zhapu chushulie nu pu thaze. Sukestu seyyie pete nu, tsiu themia neitko nu zhapu chushulie nu pushute. Sula nko thie Dieliekeviu se vo zhapu chuketuo we u mese tazo mu u mhatho zha se di u mhodztu ba ta kecti le morosuote Derei mhaca kekrei puo liro nko la mha kere kekra rei baya - sukostu communication ketsepfu geinu tsiu mha ketsopfu geinu rei bazo. Derei Niepuue stiko la mhapuorei sa pushu mote. kekreamonytu kijtu Khrista Dieliekeviu se morosuo ba keta, themia noule kedilie morokesuo ba keta tsiu uko khruhi mu kelalie morokesuo ba keta Niepuu si ba kecti la. Sula nko suomia nie Dieliekeviu se ba shi stumia bu kijtu pete nu zhapu chushulie morosuo bate.

KETSOKECUKO

1. Mathi 28:19, 20 mu Mark 16:15, 16 hanie phrtshu di kepushtlie
2. Niepuuu diekhakeshtiko se di suomia ki vo tuo ga?

3. Puo uko bu kirapuo vo nu ga?
4. Chülie kelho Niepuu pushü me?
5. Niepuue kedipuo se zhapu chüshü nu pushü ga?
6. Apostelko bu suomia la dzülu khashü nu ga?
7. Supuo za nunu dzülu khashü nu ga?
8. Dzülupfülieketuo la Apostelko bu kedipuo pie pethalie nu di pushü ga?
9. Kitüdi Mathi 28:19,20 mu Mark 16: 15,16 tse diekhakeshü kezhatu-u üta ga?
10. Mhakechüko 1:8 - u thushülie
11. Kijüdze-u medzi di uko zhapu chü kevoko za thushülie
12. Dieliekeviu pie kirapuo nu sedelie nu ga?
13. Mhakechüko 2 kepulie di süu ca kelashülie.
14. Dieliekeviu sede tse nunu vor kijü Pete nu kedipuo mhie di keza volie ga?
15. Kedipuo mhie di Judia Pete nu dieliekeviu se vo lie ga?
16. Suomianie Dieliekeviu pie Samaria nu se volie ga?
17. Dieliekeviu pie kijü Pete nu volie me? Supuo nie pu ga?
18. Thie nko mhatho-u kedipuo ga?
19. Nko rei süko mhie di chülie vi me?
20. Dieliekeviu keyie selie ketuo la se morokesuoko za khashülie.
21. Kiju Dieliekeviu se morosuo me? Kitüdi ga?

KEPHRÛ KER KENIE
DIELIEKEVIKO
KEKREIPUO PUPIE
PETHAKELIE
(PREACHING OTHER GOSPELS)

Ketholeshtü Kesau nu nko la si morokesuo kemeyie thoko liro Khrista dieliekeviu rübei pupie zhapu chüshü nu di pushü zorei, dieliekeviko kekrei rei puo petha tuo keba ngulie. Paul süko la diekhakeshtü "kekreilamonyü huomia nieko ki vor di hie thiedzü pupie nie pethakemo Jisu kekrei puo dze puopie petha, tsiu ketho Ruopftü kinu kemo ruopftü kekrei puo morei dieliekevi hie kinu nguliekemo puo rei pie nieko petha ro nieko nei siei di zeliuetuü tayakecü la!" (Korintiako kenieu 11:4) . Puoë pu sa kecü, "Themia süko apostel ketijü kro puo zo, süko u mhatho nu rei tijü, tsiu khrista apostel kethoko meviva tuoyakezha zo. Süu mha u ngo puo mo! Satan thuo zorei puo rhi chü pekrepie kemiatho liethoko kemhie chütuoya rei mhapuo mo. thela nu süko u mhathoko la ngulie kezhtü siezha ngulie zotuo" (Korintiako kenieu 11:13-15).

Paul thupie Galatiako ki keshü nu, "Nieko rükri hathede chü di khrista kinu kepar ngukemezhie la nieko kiekeliu therhiese dieliekevi kekreitsatie vatazhü cü

a ngo zo. S̄tu t̄se dieliekevi kekrei t̄lie kenj̄t̄ huomia thuo nieko kebv̄t̄ mu khrista dieliekeviu pu pesuo nȳt̄kezhaya zo. Derei hie rei morei teigeidieliemia shierei, hie thiedz̄t̄ pie nie pethash̄t̄ kemo dieliekevi kekrei se nieko ki pu ro s̄tu bu r̄se p̄t̄cie. Hie hadz̄t̄ nie ki pukesh̄t̄ tuoi, a tsie rei pu taya : themia kehouporei nieko thiedz̄t̄ ngulie kemo dieliekevi kekrei pupie nie petha ro puo bu r̄se p̄t̄cie" (Galatiako 1:6-9). Apostele hakiha kedipuo pu ga? s̄t̄ko puopuo di keze meho volie khe

1. Galatiako Jisu Khrista dieliekeviu r̄t̄bei uko zelie.

2. Uko dieliekevi kekrei tsatie votazh̄t̄ kect̄ la Paul le pie puo ngo si ta. S̄t̄la Paul hako vatsha pie uko ki pudi sie, s̄st̄t̄ dieliekevi kekrei t̄kect̄ rei pu liekenj̄t̄, kekreilamonȳt̄ hie khrista kemesa (pure) dieliekeviu nu medo tuoyakezha la.

3. S̄s̄sie themia huomia keyhukezhie di khrista dieliekeviu puo pesuo nȳt̄yakezhamia tuo.

4. S̄s̄sie Paul puo thuo puo la rei sa di pu kect̄, hie kehoupuo shierei morei teigei nu ketsur teigei dieliemia zo shierei, thiedz̄t̄ pu petha tuoyakezhau kemo dieliekevi kekrei se nieko pethaya liro, s̄t̄u bu keviu ch̄t̄ kenyt̄. hau la liro dieliekevi ketho-u pu petha mu dieliekevi ketho-u pu pie pethalieketasie pu pethalaya liro s̄t̄ko we kekr̄t̄ta . Tsie rei, sa la kect̄, puo thuo kehoupuo

shierei, teigeithemia rei lievi morei kijũ nu themia rei, hie pethalie ketau mo di mha kesapuo se kevorko theja ngulieketuo la monyũ, kemezhie ketuo sũko tsũgei ba tatuo.

5. Die khashũwa ketau bu si toulie ketuo la Paul-e pu lashũ.

Niepuu vapie rhũpie ba ketau ki thechũ kekrei jũte nhie, kekreilamonyũ dieliekevi kekreiko la mhapuorei thupie kezhũ ngulie mokecũ la. Nko Niepuu die phrũ kevoko nu dieliekeviu mo di kekrei sa kereiliketau-e puogei kemichie keba ngulie, kekreilamonyũ themia sũko gei Kepenuopfũ noupfũ ba ta tuotũ kecũ la. Kitũdi ga? Kekreilamonyũ Niepuue puo khashũwa keta sie dieliekevi kekrei pie pu pethalie nu di. Kekuo kha u tsũshũ mo keta la. Mha kekreibuo pu pethaya liro Khrista dieliekevi kemesau vawate.

Nko kepu phrewate, dieliekevi, kekra tsierei sevo mia pethalie morokesuo ba phi. Sũkostũ kelakelie mharhũ kekrekreiko se di vo kekrũ keta nanyũko pie pethalie zhũ. Kiu dieliekevi ketho-u ga? Nko kikidi kemezhiu si kekrelie vi tuo ga? Hie nieko ki khakeshũ dieko nie pezie rei mehoshũlie.

1. Dieliekevi keho-u si toulie nyũ ba ro Bible nu rũrei meholie. Kepenuopfũu leshũ hanu khrista dze pete thupietuo, sũko leshũ lha kekrekrei nunu phrũlie vi. Korintiako kerieu 15: 1-4 , mu dieliekeviu die

khakeshuko (Mark 16:15,16); (Mhakechuko 2:38). no kenoudo keba-u morei sitouliemo kebau tsiu ketso nyti se tuoya kezha peteko kepenuopfu dieu thuo n ze kertichu di silie tatuo.

2. Ketholeshtu nu pu petha pie kebako mo di kelakelie dielie keviu mharhtu-u se petha yakezhako ze ler hicie. Kekrielamonytu kephrtu hanu themia gei puo thuo puo kele mu puo mhasi se pu pethalieketuo kekuo puoreijt, suko pie nieko vie chulieketuo le zhumo.

3. Denomination la dieliekeviko pu di mia petha yakezhamia tse Bible kemesa dieliekeviu kepethamia tidi pu liekenjtu. Khrista dieliekeviu die zekelie sie puo denomination nu shu lalie kenjtu, tsiu sttu themia thuo chtu kelie za nu dziekeliejtu. Die hauha nieko nou shu se tuolie mu si toulie. Sikecttu monytu nie khrista dieliekeviu die zekelie la kelakelie ngulie tsiu Niepuu kehousa sa lietuo, sidi nie la rei khristanmia puo chulietuo. Mhakechuko 2:38, 47 ; 11 : 26 hako phrtlie.

4. Huomia pu petha tuoyakezha hako harei rhorhupfu balie "Kepele rubei" dztlupfu mo rei sttu thuo kelalie vi isiya. Kepethamia hako harei donomination la zo mu suko dieliekevi kekrei se petha tuoyakezha nko suko dze Bible nu phrtliete. Bible nu ngukelie mia puo khristan chulietta liro puo bu Bible dze sitoulie di sttu die zekelie mia mu pelelie ro kelalie te si pie zhumo derei puo baptaiz rei chulie morosuo (Mark

16:16).

5. Themia kekra tsa kemeya keka mu voyakezha kharuu nu ba ūkectnie nou nu le ter ba zolie (Mathi 7:13,14). Huoki puo dieliekevi kekrei se pu pethaya kezhamia keka chanu votaketuo se pu petha tuo di stnu themia kekra bie rŭzaliequeta nyi. Themia kekra tsatie pele kelie-u la kekrtŭ taya kezha nie rŭkra lie morosuo.

6. Tsie teiu nu mha kesa mu tsie kelhou-u dze deliekeviko ze pu petha tuo di kezakrei (Division) phre tuote. Uko kezakrei ketuo-u pfhtŭ mie mie zhtŭ. Uko mia hunu kezakrei taketuo pu pethaya. Derei khrista dieliekeviu liro kezekevi-u unei kuo parlieya, kezepuo mu kropuo rŭbei menguya korintiako kerieu 1 mu korintiako kerieu 12 hako phrŭlie. Sŭsie Johan 17-u phrŭlie stnu Niepuue Apostelko bu puo chŭlie ketuo la cha mu uko pethakeshtŭ Die zekeliepete puo ūkectŭ ngulie.

7. Thelatho-u dieliekevi kekreiko kelalieya mo ūkectŭ rŭkralie. Sikecttu monyŭ dieliekeviu dze sitou ketamia mu stnu liepie u vie chŭlie ketako rei bie pejuwaya. Khrista dieliekeviu rŭbei kelalie kevi kekuo zo (Rommiako 1:16,170).

Kethokemo die pie se pupie petha kectŭ la kezakrei partaya. Sŭla Paul sie, "A kezeko, huomia nieko pfŭkhostŭ mu nieko nei kemo chtyakezhako; mu hie nie pethakeshtŭ

lielieketau petsouyakezhako la menuolienu mu sũko therhielienu di nieko tarhoshũya. Sũkemhie chũyakezhako u Niepu Khrista lietho chũ monyũ u thuo u menguko chũyakezha zo. Uko die pu kesi mu mha kesi die pu miadoko nou se ketseiwaya" (Rommiako 16:17,18). Si liro prosar hako siba di uko khalie. Johan thukeshũ, "kehoupuorei khrista kepetha dieu nu balie mo di keyie votayakezhamia kepenuopfũ vie mozo. Derei kehoupuorei kepetha die sũu nu balieyakezhamia Puou mu Nuou vie chũte. Sũla kepetha die hau zeyakemo huomia n ki vor rei puo peso hie; si zomonyũ puo ki, "Nounebu n ze tuolie" ikecũ rei pu hiecie. Mia puoe themia sikecũmia peso morei puo ki die sũkemhie pu ro, puo mha kesuo kechũko ze puo chũta zo" (Johan kenieu 9-11). Sũsie khrista pu upethakeshũnu, "A kehoupuorei leshũda hau nu siedzekesi dieko kesiu bu menuolienuya; kehoupuorei mha huo pie sũko pe ro, Kepenuopfũ rei leshũda hau nu thupie keba thepeko pie puo siezhau petuo. Tsiu kehoupuorei leshũda hau nu siedzekesidie kehoupuorei vawa ro,. Kepenuopfũ rei leshũda hau nu thupieketuo nadi kemesau mu kerheiprũbo-u geinu puo ya pejũwatuo" (Pesikeshũ 22:18,19).

Dieliekevi kekrei pu mu petha tuoya kezha ko uko nou nyũse mu dietho se di pethashũ uko kedo wate derei kekrũketau nunu uko lelie mo di uko ũse ketho-u dieliekeviu pu pie pethatuoya ũdi Kepenuopfũ dieko kelalashũ tuo. Derei le vo tuotũ ro uko dietho

mu mezhü mote. Süko we miazhakhrü di ketho pu ketuo nu thazo. Puo Ruopfü nu unou nyüya mo, derei pu pie miapetha lie di lhou kectü uko medo. Puo pu kebachie puo zha we ngu cü lievi. Derei tarho shü kenyütu liro uko bu nie kedowa hicie.

Tsiedo denomination kroko pete rei kezekevi pu se tuoya, süu sou nu uko keza la mu keza petse la la vo zhü zo. Derei uko kezekevi ba kethoya liro uko Bible nu ngukelie dieliekevi puo nu la vor cü mese, süu rübei pu miapetha cü mesa mu sitse kezekechtü ngulietuo. Süu re mozo

KETSOKECÜKO

1. Dieliekevi ketho puo sie rei ba me?
2. Korintiako kenieu 11:4 ; 11:13-15 ; mu Galatiako 1:6-9 hako phrülie.
3. Galatiako ki supuo vo pethashü ga?
4. Dieliekevi kekrei tsa va keta ki-u cha nunu rürei lieya ga?
5. Dieliekevi kekrei kepethamia la kedipuo mhie taya ga?
6. Dieliekevi kekreiko thierei petha tuozo me?
7. Khrista Dieliekevi ketho-u kiu ga?
8. Khrista dieliekevi ketho-u nu balie ketuo la kedipuo leshü se morosuo ga?
9. Ketholeshü nu mha kere par kelie ki kehou-keruo pu pethatuoyakezhako sou nu ketho-u ba tuo me?

10. Themia mhasimhale se kekuo se lievi me?
11. Denomination kepethamia puoe Khrista dieliekevi kemesau pu pethalie vi me?
12. Diezelie keta Niepuu dieliekevi nu keba mia puo denomination nu ler lie vi me?
13. Bible mu thupie keba kemesa dieliekevi die rñnytlie ketamia puoe kedipuo mhie taya ga?
14. Suopuonie kepele rñbei pethaya ga?
15. Cha kitsatie kra kuo ya ga?
16. Tsiedo dieliekeviu sou nu kedipuo seya ga?
17. Khrista dieliekeviu kedipuo chñ kehielieya ga?
18. Dieliekevi kekreiko rei kelalie ya me?
19. Kezaliequeta hau kedipuo se vor shñya ga?
20. Rommiako 16:17,18 ; 2 Johan 9-11; mu pesikeshñ 22:18,19 hako phrtlie.
21. Dieliekevi kekrei pu pethatuoya kezhako uko tho nu dietho miathoya me?
22. Miazha kekhrñ dze kedipuo ga ?
23. Bible kezekevi kiki di vorlie tuo ga?

KEPHRÛ KERSE

DIELIEKEVIU CHAKHA

(HINDERING THE GOSPEL)

Nko kepu vor ta kecti tuoi suomia nie dieliekeviu pu petha tuoya shi puo bu dieliekeviu nu lhoulie morei kekhuohielie Paul-e pu kecti. "kekreimiako nie ki hau merü zhü üro hie we sü kirei merükuo zhü mo me? Derei hie hie mezhü hau letuoya mo. Sikectimonyu, hie khrista dze dieliekeviu la chakha puorei chüwa nyü mo di mha kehoupouorei shükhreshühepfü tuoya" (Korintiako kerieu 9:12). Mhanü puo dieliekeviu cha kha chü tuo mo zorei chakha chütaketuo keprei la puo thuo hie thazolie nu shü mu thie rei süu kembie zo.

Themia kehoupouorei kekrei kecti se pu petha tuoya kezhamia khrista dieliekeviu chakha chü miemie vo zotuo. Nko khrista dieliekevi chakha chülie vi kecti huo keze di le liekhe.

1. Nko dieliekeviu se kekrei mia ki vo di pu pethalie mo ro chakha süu chülietaya Dieliekevi liro themia pete la. Süu peteko nu kezalietuo. Süu la hie kedipuo mhie di chülie te shi. Niepuu pu keshtü u kezemia ze lernu shü (Mark 16:15,16). Hanu mhaca kenie nu chülie vi. Nko tie pie se mia pethalie vi morei u kelhou zho rüli thuo pethalie vi. Hanie nu nko pete rei huoyo zorei zhapu chüshülie, derei themia

kekra hanie puo nu rei pethashülieya mo. hau ca liro we kekreamia ki vo di zhapu chüshü kecü ki uthuo la vo dieliekevi chakha chütuote. Hauha kephoma puo.

2. Nko vo kehou moro stü rei dieliekevi chakha puo tazo. kiüdi ga? we kertüso kehou nu uthuo vo di Niepu ru suo chülie mo ro, kertüso kehou la mia chakha chükewa zo kemo ruopfü la rei nguliemote. Süla Ibriko leshü kethu-e sie, "we rüdtalie kelhou-u siedze süu theze kemetei tha zolie khe, kekreamonyü kepenuopfü phrapiekehrüko dietho zocü la. Uko huoniehüo rüli medo, huoniehüo khrie mu hupie mha kevi chülie khe. Huomia chüya moketa tuoi hie di uko we keze kehou seiyakezha zho-u khawa hie khe. sikecümonyü, uko huoniehüo tarho ba zolie khe, kekreamonyü Niepuu zhau penuo miemie vortakezhü ngu baketa la. kekreamonyü u bu ketho silieketa sie, u thuo u khre u ra chü phoumaya ro, kejkemo-u valieketuo ruosuo kekrei ba sa mote, sikecümonyü, u nyie kecüketuo mu kemeriekcü mi thuo kepenuopfü petsoyakezhako pekawaketuou prei di pfhekeba zote" (Ibriko 10:23-27).

3. Nko Khrista kelhou nu lhou miemie mo ta liro stü rei dieliekevi chakha chüliete. Nko ruopfü tsatie thacht ketuo ki we kekreamia ki pu pie kezalielho türei uthuo u la ruopfü ca ba lie morosuo. Hau mhie tou di Ebriko kethue pushtü, "Nieko tsiewe mia kepetha chükelié mesete, sitürei niekoe mia bu kepenuopfü die kerieko

se nieko petha la morosuo bate. nieko kectuca kemetei ctukelie mesete, derei nudztu se theko la morosuo bate. Kehoupuorei nudztu se theke se bayakezhamia kemiatho dieu dzetsa mhasi parlie mo di nhicumia mhie baya zo. kectuca kemetei-e phichumia la zo sũko u nou se mhale mezhieketa la kevikesuo si kekreilieya" (Ibriko 5:12-14).

4. Nko chũlie kezhtu chũdi lhoulie moro u Niepuu chakha chũlie taya. hau nu Niepuu za bie kemenga mu rhu kemo se vor ya.

kijtu uko dziekinuo pie utha di kerhie nu u sa phrtũlie mo taya, mhanutu si liro nko khristau za nu ba liesũmote. Nko la kevimia mu kemiathomia rei uko chakha chũshũvate kekreamia usie medzilie ketuo chakha kezha se puo pie uko mhodzũ shũkelie geinu Niepu puclũ khristan za dzie hie nu derei khristan ketho chũlie isiya. Nko bu puo za nunu puo tshe puo rhu lienyũya. Paul die rũnyũlie, "siezomonyũ nie mha kehoupuo kechtũ nu rei, nie pfhe nie dieko mu nie mhathomhachũ pete nu rei Niepuu Jisu za nunu chũdi kethezie khapie kepenuopfũ u puou tsũliecie" (Kolosiko 3:17) : Pitor tarhokeshũ, "Nieko khrista zau la thetha pfũya liro nie theja ngulie zoluo, kekreamonyũ zayie kechtũ mu kepenuopfũ Ruopfũtu nei gei bate. Nieko miapuorei mia kedukhri, morei kertũgu, kejakectũmia, morei kemharhũkectũ la kemezhiekectũ chũ hiecie. Derei nie khristamia kechtũ la kemezhieya ro mengaketa chũ hietũ

theza stū thopfülieketa la kepenuopfü tsheliecie. Kepenuopfü kinuko kinu sede di mia nyiekectū ketuo teiu tso bate; mu stū u kinu sede sie tiro kepenuopfü dieliekeviu di zekemoko rūli we kimhieta!

Mu "kemiathomia zorei re se di kelalietuo ūliro mezhūkemo mu kephoumau we kedipuo mhieta?" stūstū la kepenuopfü medo-u ze di kemeshielieya kezhako bu u phou khapie mha pete pelhou keshū kedietho-u tsū di mhatho kevi chū ba zoliecie" (Pitor kerieu 4:14-19).

5. Nko chūshtū kezhū chūlie mo keta geinu Niepuu chakha chūlieya. kehou tsūphrūko donu kekra suo kemo morei uzho rūli suo kemo mia kekra bahutuo. uko sitou di mhakesuo kechtū morei kekrū kectū mhatho puo rei jū. Kekreiko ūse uko themia kevimia isiya. Derei uko kethachtū liro uko chūshtū kezhūko pete chūlie mo. Derei mia mele mha uko pele keshtū chūlie mo, menuomose kectū nu kemichie kekra vorya. nko silie ctū hakoha ukelhou nu teisonhie ngulieya. Stū ruopfūkitsatie rei ketho zo. Sūla Jakob puctū "Puo dieu rūbei rūnyūkezhami rūbei chū di nie thuo nie sewa hiecie, sikectumonytū rūnyūkeliehu chūuzekeliemia puo chūlie" (Jakob 1:22) . Sūsie rei nko phrūkelie Jakob 2 nu kepele rūbei, uko mha puorei chūlie suo, mu Jakob 4:17 nu uko kepele rūbei we mhapuorei chūkelie jū thelatho-u nko phrū kectū "Sūla we silieketu stū therhieta molieketuo la u tertūchū ketho-u theze kemetei selie. Dieliemiako bu keyie pieu pfü tsanuoko ki keshū kepetha dieu ketho

zo, mu kehoupuorei stü medzi morei dieze chüliekemomia kepechtü ngulie zhü zo. we menuo di kelakelie do zhapie hathede chükectü lielie mo liro, we kimhie di talietuo ga? Niepuu puo thuo kelakelie hau dze pupie u pekie rieshtü, mu puo die rünyükelieko stü ketho zo ücu zhapü chüshü wata zo" (Ibriko 2:1-3).

6. Nko kishükinyi pie se khashü kemo la dieliekeviu chakha chüwaya. kehou puo-e nko tsüphrüko ki nunu kishükinyiko khashü di süko piese kijü ketsopfümia. dieliekevi se pu pie mha pethalie ketuoko la khrülielieya. Derei mhanütü nko khashü mo liro kehou tsüphrüko mha Khashü kemo la kehou thalie mo tatuo kectü la mo. Derei kehou stü mha meza kectü tsa phi tatuo süla ketholeshtü nu pu kectü, we mha kha kehou nu shü mo ketamia Kepenuopfü vie rügu ba te morei nko puo pie ketsatho nu shüliete. Nko mhakha puo tsü kraliero puo mha kha utsü pekra shütuo morei mhanütü nko puo la mha chü kra kuolie ro, puo kehou chü rei nko la mha chü kralie tuo. Süla Paul tarho keshtü, "A vorkelie ze mha kengu molieketuo la, nieko Niepuu zha metsei, mia puopuo mha kedipuo ngulieya shietü le di kha kreipie baliecie" (Korintiako kerieu 16:2). nko rükralie Mhanütü we khashükezhü khashü mota liro, stü mia huo la dieliekeviurünyülie mo taya morei huomia se morosuo kebamia la mha kha tsü mo liro dieliekeviu tsolie mote. Süla mha hako le pesou lie, mha hako ruopfü tsatie sa kekhe ba tsiu uchü uphou-u la se moroskesuotho puo.

sūla nie rei meholie, pesotsatie thupie kebako mhie di kijū nu nanyū tsatie liethomia pejo tsiu denomination kroko la dieliekeviu chakha chū ta di dieliekevi pie talie mo taya. Sūla Niepuu medo chūshū tuotū liro ketholeshū nu pu keshūko rūkra mo tasuo, mu sūsie rei dieliekeviu lie pie uvie chū di sūu pie se kijū pete nu vo ketuo rhūlie morosuo. derei mha sūko chūlie mo keta puoca liro, U kētha geinu u mhale tsokemo geinu, u kepele ketsa geinu, u kephoumako geinu chū tseilie mo taya.

Niepuu thuo ukhruhie pie kepele kekhrrie, ukenei, umelou kethepfu tsiu ketho-u tha nu ba sei tuotū di rhūkelie nu teisonhie u kelhou zho chū di jū ketamia mu sia kezhūmia ki vo kelie u chūlie. nko dieliekeviu chakha chū la molie khe, morei sūu la mha chūsashūkhe. Nko khristanmia kethozo ūkecū u thuo si touliekhe.

KETSOKECUKO

1. Mia huonie dieliekevi chakha chūlie vi me?
2. Khrista dieliekeviu chakha chūya kezha mia supuo ga?
3. Themia cūko kehōu tsūphrūko chūlie vi me?
4. Nko dieliekeviu pie kekreamia ki pu pie petha lie moro ki kemhie tatuo ga?
5. Kedipuo ca kenie pie se kekreamia petha tuo ga?
6. We kehōu ki nu vo mo liro kedipuo puo Niepuu bie pechūya ga?
7. Ibriko 10:23-27 phrūlie di kepulie

8. Nko ruopfü tsatie thachtü kelie ki kedipuo chtlie morosuo ga?
9. Khrista nko ki kemhie di lhou tuo ga?
10. Nko chtü kezhtüu chtlie ta liro we kedipuo chtlie morosuo ga?
11. Kolosiko 3:17 thushtlie
12. Pitor kerieu 4:14-19 phrtlie di pie vatsha shhtlie.
13. Khristanmia la mha chtlie morokesuo ko u mese me?
14. Jakob 2 nu kedipuo petha ga?
15. Nko kelakelie cha vajo waro kedipuo mhie di ta palietuo ga?
16. Nko chtlie kezhtüu chtü kemo la kedipuo pie dieliekeviu chakha lieya ga?
17. Kinhie nko kepenuopfü rtüga ga? keipuo mhie di puo chtüpie kekrtnuo taya ga?
18. Korintiako kerieu 16:2 nu kedipuo pie petha lie ga?
19. Kedipuo mhie di themiako bie rtüza kectü kirei khrista re kuoya ga?
20. Niepuu nko bu themia kikectü puo chtüdi lhou nyüya ga?

